٦٧٧

هفته نامه

بجز اصلاح اراده دیگری ندارم سوره هود ۸۸

اصلاح ملی

سیاسي، ټولنیزه او فرهنګي اوونیزه

۲۰مه ګڼه، د ۱۳۹۶ لمریز کال د اسد ۲۸مه د ۱۴۳۸ هـ ق ذوالقعدې ۲۷مه د ۲۰۱۷م د اګست ۱۹مه

د ذوالحجې

لومړی لسیزه له لاسه مه ورکوئ

به مناسبت نود و هشتمین سالروز استرداد استقلال افغانستان

گوشه‌ی از قهرمانیهای مجاهدین در جبهه‌ی جنوب کشور

د خپلواکۍ په کلیزه کې افغانان سره یو کړئ

د ذوالحجې لومړی لسیزه له لاسه مه ورکوئ

الله جل جلاله په قران کریم کې فرمایي: [و الفجر و لیال عشر] الفجر ۱، ۲

قسم په سپیده چاود او په لسو شپو.

د ډیرو علماؤو په اند له دې لسو ورځو نه د ذولحجې اولنی لس ورځې مراد دي. په دې ورځو باندې د الله جل جلاله قسم خوړل د هغو په ارزښت دلالت کوي او باید هر مسلمان ورته پاملرنه وکړي. رسول الله صل الله علیه وسلم فرمایي: [د نورو ورځو په پرتله په دې ورځو کې ښه اعمال الله جل جلاله ته ډیر خوښ دي. پوښتنه ترې وشوه چې ان د الله په لار کې جهاد هم؟ هغه ځواب ورکړ: حتی جهاد هم، مگر هغه کس چې جهاد ته د خپل مال او ځان سره ځي او بیرته یو هم رانه وړي] بخاري.

په دې ورځو کې څه وکړو

هغه عبادات چې په دې ورځو کې یې په کولو ټینګار شوی په لاندی ډول دي:

۱ - روژه نیول: مور ته په دې ورځو کې د غوره اعمالو د کولو امر شوی دی او روژه یو له هغو نه ده لکه چې په حدیث قدسي کې راغلي: د بني آدم ټول اعمال د هغه لپاره دي پرته د روژې نه چې زما لپاره ده او زه به دهغې بدله ورکوم- بخاري

همدارنگه پیغمبر صل الله علیه وسلم فرمایلي دي: هیڅ بنده د الله په لاره کې یوه ورځ روژه نه نیسي مگر الله سبحانه و تعالی یې مخ د جهنم د اور څخه د اویا کلونو مزل په اندازه ژغوري.

۲- قیام اللیل (د شپې لمونځ کول): رسول الله صل الله علیه وسلم فرمایلي دي: [له دې ورځو نه د هرې ورځې روژه نیول د یو کال روژې نیولو په څیر ده او په هره شپه کې ودریدل یې داسې دي لکه د کال ودریدل] ترمذي

۳- د ډیر زیات تهلیل (لا اله الا الله)، تکبیر (الله اکبر) او تحمید (الحمدالله) ویل: عبدالله ابن عمر رضي الله عنهما نه روایت دی چې نبي کریم صل الله علیه وسلم وفرمایل: [له دې ورځو نه د الله جل جلاله په نزد غوره ورځې نه‌شته او په دې لسو ورځو کې ښه اعمال الله جل جلاله ته ډیر محبوب دي، نو په دې ورځو کې زیات تحلیل، تکبیر او تحمید ووایئ]. نارینه به یې په لوړ آواز او ښځې به یې په پټه وایې. سړي یې باید په مسجدونو، کوڅو، بازارونو او په ټولو هغو ځایونو کې چې د الله تعالی یادول روا وي، ووایي.

ابن عمر او ابوهریر رضي الله عنهما به د ذالحجې په لسو لومړیو ورځو کې بازار ته تلل او تکبیر به یې وایه او کله به چې خلکو اوریده نو هغوی به هم وایه.

۴- توبه ایستل: سره له دې چې توبه باید په ټولو وختونو کې وویستل شي، خو ځرنگه چې د خلکو زړونه په دې ځانگړو ورځو کې عبادت ته خواته میلان کوي، نو غوره ده چې په دې ورځوکې د ښښې سوال وشي. په دې ورځو کې د توبې ایستل او غوره اعمال به ان شاء الله په مسلمانانو کې اصلاح راوړي چې خپلې خطاوې تکرار نه کړي او ښو اعمالو ته دوام ورکړي.

اصلاح ملی را از اینجا بدست آورید:

کابل: تایمنی، چهارراهی حاجی محمد داد، سرک ۴، دفترمرکزی جمعیت اصلاح . موبایل: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

کابل: کوته سنگی، سرک سیلو، بلاک های شاداب ظفر، انتشارات اصلاح افکار. موبایل: ۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲

کابل: شهرنو، چهارراهی انصاری، کتاب فروشی رسالت. تیلفون : ۰۴۰۲۲۰۳۳۵۹

کابل: انتشارات مستقبل مقابل بلاک های شاداب ظفر

کابل: کمپیوتر فروشی اکاموي جاده نادر بشتون، مارکت الله نظر، منزل ۲ دوکان ۲۳ ، موبایل ۰۷۹۹۳۹۰۸۱۹

کابل: ده افغانان، کتاب فروشی بیهقی

کابل: انتشارات بنیاد علمی و فرهنگی مسجد جامع پل خشتی موبایلها: ۰۷۹۹۰۱۱۱۱۱ / ۰۷۵۲۲۲۲۲۲۲

ننگرهار: جلال آباد، چهل متره سړک، د سید اکرام دوکانونه، د ماشومانو زوړ مسجس ته څېرمه د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. ټیلفون:۰۷۰۰۶۳۲۴۸۰

ننگرهار: جلال آباد: اسحاقزی مارکیټ، لاندې منزل، اصلاح افکار. ټیلیفون:۰۷۹۳۷۷۸۸۸۱

کندهار: نوی بنار، د هرات سړک، د سرې جامع غرب طرف ته سورې مېنه د امام ابوحنیفه (رح) تعلیمي او کلتوري مرکز د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. ټیلفون: ۰۷۰۵۲۳۰۵۸۳

لغمان: مهترلام بنار، حمزه مارکیټ. ټیلیفون: ۰۷۷۵۶۷۶۰۹۹

هرات: سرک باغ آزادی، ابتدای جاده محبس ابن سینا۱ انجمن اخلاق و معرفت . موبایل:۰۷۸۹۰۰۸۱۵۲ - ۰۴۰۲۳۷۰۱۲

بلخ: گذر استالفی ها، عقب لیسهٔ خانه نور، دفترساحوی جمعیت اصلاح. موبایل: ۰۷۸۸۸۰۴۰۵۵

کندز: شهرکندز، جاده ولایت، کوچه حاجی میری، پوهنتون سلام. ۰۷۸۷۷۰۳۷۲۴

بغلان: پلخمری، مارکیت اتفاق کتاب و قرطاسیه فروشی رسالت موبایلها: ۰۷۷۷۴۷۶۴۶۹ / ۰۷۰۰۵۸۹۸۵۷

لوگر: محمد آغه، واغجان بازار، پهلوی کلینیک حسین خیل . موبایل: ۰۷۷۵۴۳۸۷۶

لوگر: مرکز ، مدینه مارکیت سرک مسجد جامع ، کتاب فروشی سادات،سید عبدالحمید هاشمی.موبایل: ۰۷۰۰۴۴۹۸۸۱

پکتیا:دگردیزبنار، مرکزی چوک ، دنی نمایندگی . وحیدالله:۰۷۷۹۲۱۳۸۲۲

خوست : افغان ټاور، شاته خوست مرکزي طبي لابراتوار دوهم پوړ د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر ډاکټرمحمد گلاب:۰۷۹۹۱۷۴۵۴۶ / ۰۷۷۷۱۷۴۵۴۶

تخار: آموزشگاه علمی رسالت- واقع چهار راهی تیل فروشی- تیل فروشی سابقه. ۰۷۷۹۶۳۴۱۹۲

بدخشان: فیض آباد: ۰۷۰۷۸۳۱۳۶۴ / ۰۷۷۵۲۷۰۵۰۸

زابل: قلات، عمومی جاده، د تجارانو کوڅه د غوثي رهنمای معاملات ترخنگ، شمېره: ۰۷۷۳۵۸۰۲۰۹ / ۰۷۰۶۵۲۷۱۸۶

فراه: ناحیه سوم، مقابل مسجد جامع قاضی، مرکز علمی و فرهنگی توحید. موبایل: ۰۷۹۹۸۴۳۶۱۱

نیمروز: سرک ولایت ، نارسیده به قوماندانی امنیه، مرکز علوم قرآنی اعجاز، سید امیر قریشی: ۰۷۹۶۳۰۹۱۴۰

قیمت یک شماره ۱۰ افغانی

جمعیت اصلاح افغانستان

بخش فرهنگی و نشرات

هفته نامه اصلاح ملی

داسلام داصیل فهم منبر

Email:eslahmilli@gmail.com

مدیر مسؤول

محمد شعیب قریشی

اعضای هیأت تحریر:

نقیب الله حمید
سردارمحمد دیندارخیل
رحیم الله حریفال
عزیزاحمد حنیف
وحید الله مصلح
عبدالوهاب هائد

شماره مسؤول توزیع: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان
نوی کابل بانک
A/c No: 1001202080036 (Afghani)

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان
نوی کابل بانک
A/c No: 1001201080036 (Dollar)

سرمقاله

د خپلواکۍ په کلیزه کې

افغانان سره یو کړئ

دا دې یوځل بیا له انګریزي ښکېلاک نه د آزادۍ ورځ را ډبره شوه، او له زاړه انګریز نه زمونږ د هېواد آزادي ۹۸ کلنه شوه، خو لا تر اوسه هم همدا ښکېلاکګر په یوه او بل نامه زمونږ پر برخلیک برلاسي دي او لوبې پرې کوي او دهغه هدف او موخو لپاره چې زمونږ مسلمان ولس قرباني ورکړې‌وه هغه اوس هم تر پښو لاندې کېږي.

د انګریزانو ستره ډالۍ (چې بې‌اتفاقي او ملت ویشنه ده) له پرون څخه نن په ډېر قوت سره پلې کېږي او نن چې افغان واحد مسلمان ولس سره څومره ټوټه ټوټه دی، د تېر تاریخ په هیڅ پړاو کې یې ساری نه لېدل کېږي او نه هم تېر استعمار پر دې بریالۍ شوی ؤ، چې لکه د نن په څېر افغان په افغان ووژني او افغان له افغان سره د ژبې، قوم، سیمې او مذهب په نامه جلا او بیل کړي، بلکې د ننې انګریز پرونۍ لوبه نن لا ښه ګرمه ده، تر دې چې ډیرى افغانان د دې لوبې یوه قوي برخه دي او د خپلو شخصي ګټو لپاره د ملت ویشنه او وژنه ورته ډېره وړه خبره ښکارېږي.

دا چې هرځل افغانانو یو ښکېلاک پرځولی او په ګونډو کړی دی، بېرته تر هغه هم د غټ ښکېلاکګر د دسیسو ښکار شوي دي او په بل نامه، بېله بڼه او نویو شعارونو د همغه زاړه ښکېلاکګر تالې‌څټې او جاسوسان پرې واکداران شوي دي او هېواد یې د پرمختګ او هوساینې له کاروانه په مودو مودو وروسته کړی دی او د همغو کسانو وینې یې تویې کړي دي، چا چې له ښکېلاکګرو د آزادۍ په اخیستلو کې قربانۍ ورکړي وي، چې ښې بېلګې یې څه باندې نهه لسیزې وړاندې له انګریزانو سره د جګړه کونکو مجاهدینو او لږه موده وړاندې د شوروي اتحاد له متجاوزو لښکرو سره د ډغره وهونکو حال شو، چې تر ډېره دا حالت په‌خپله افغانانو پر ځانونه راوستلی ؤ او اوس هم تر ډېره د روان حالت پرې پر افغان مشرانو ده.

دا چې ملتونه او ولسونه له خپل تېر تاریخ څخه پند او سبق اخلي، خو نه یوازې دا چې زمونږ مشران او کشران له تېر نه پند نه اخلي، بلکې غواړي چې نن یې هم د تېر په څېر وي او اکثره د خپلو وړو وړو ګټو لپاره پخپله ځانونه د دسیسو او لوبو قرباني کوي او د ملت هرڅه له خاورو سره خاورې کوي.

نن چې له انګریزي ښکېلاک څخه د آزادۍ ۹۸ یمه کلیزه لمانځو، نو راځئ چې له تېر څخه داځل یو څه واخلو !

راځئ چې نور د پردیو لپاره په خپلو کې سره اخته نه شو او د نورو د ګټو لپاره د خپل هېواد او خلکو ګټې تر پښو لاندې نکړو.

سوله چې له څو لسیزو راهیسې زمونږ د ملت ستره ورکه ده او دا ورکه په همدې وطن کې له همدې ولس او خلکو سره ده، نو راځئ چې دا ورکه بېرته را پیدا کړو، ترڅو زوړ او نوی ښکېلاک دواړه د سولې په تېره وسله د افغانانو له وطن او سرنوشت نه لرې کړو.

لکه څرنګه چې آزادي اخیستل قرباني غواړي، تر هغې زیات د وطن جوړونه، سوله، پرمختګ او د یو بل په مقابل کې زغم سر ښندنې او قربانۍ ته اړتیا لري، نو لومړی تر ټولو د ملي وحدت حکومت باید په دې لاره کې قرباني ورکړي او په ریښتینې توګه د ملي یووالي لپاره کار وکړي او د دې پرځای چې د امریکا او بل لمنې ته ځانونه غورځوي، د خپل ولس سره ځانونه پر خبره پوهه کړي او نور د خپلو غوښتنو لپاره هېواد او ملت قرباني نه کړي. ترڅو راتلونکی په ریښتیا د افغانانو شي او خپل راتلونکی په خپله خوښه وټاکي.

دهمدې ورځې په هیله!

ژوندی او سرلوړی دې وي افغانستان او هغه افغانان چې په ریښتینې توګه د هېواد او خلکو په درد دردمن دي.

افغانان ځوانان

ستونزې او د حکومت ناغېړې

اصلاح رسنیز گروپ/ نعمت الله عزیزي

ځوانان په ټولنه کې د بدلونونو، انقلابونو، غورځنګونو او تاریخي پېښو اصلي لوبغاړي بلل کېږي او د نړۍ په هر هېواد کې ورته ځانګړې پاملرنه ځکه کېږي چې د ټولنې دا برخه د یو فعال ځواک په توګه پېژندل کېږي چې په همدې بنسټ یې په ښې روزنې ډېره پانګونه هم کېږي.

افغانستان هم چې د نړۍ په نقشه کې یو تاریخي او د تاریخ په پاڼو کې د ځواکمنو هېوادونو او غورځنګونو د زور آزمایښي مرکز پاتې شوی دی، د وګړو ډېره برخه یې له ۳۵ کلونو د کم عمر خلک جوړوي، خو دلته د ټولنې د نورو برخو په څېر د تېرو څلورو لسیزو ناخوالو هر څه ځپلي چې ځوانان هم د هغې یو برخه دي.

د نړۍ په کچه دویم ځوان وګړي لرونکي هېواد افغانستان کې ځوانان تر هر چا ډېر د ناخوالو ښکار دي؛ په دوامداره جګړو کې دواړو خواوو ته ځوانان له منځه ځي، له فقر، بېکاری، بې سوادی، ټولنیزو، فرهنګي او سیاسي ستونزو کړیدل، په مناسب وخت کې د واده کولو توان نه درلودل، د مجبوریت پر بنسټ په سختو لارو نورو هېوادونو ته تلل او بلاخره د پټ او وژونکي دښمن (نشه ای توکیو) په پنجو کې غورځیدل په افغانستان کې د ځوانانو لپاره ګواښوونکي ټکي دي.

د نړۍ د نورو هېوادونو په څېر په افغانستان کې هم که نظامونه بدل شوي، انقلابونه رامنځته شوي، او یا هم د آزادي لپاره سرونه ورکړل شوي لویه برخه یې ځوانانو په ځان منلي، خو په مقابل کې بیا ورته د هر مشر او سیاستمدارانو له خوا ژمنې ورکړل شوې او یوازې د ژمنو په کچه پاتې شوې چې هیڅکله یې عملي بڼه نه ده خپله کړي هغه څه چې ډېری ځوانان یې د ملي یووالي حکومت د مشرانو په هکله هم څرګندوي.

د ملي یووالي حکومت مشرانو په خپلو کمپاینونو کې د ډېرو نورو ژمنو تر څنګ د ځوانانو د ژوند ښه کېدو، ځوانانو ته د کاري زمینو برابرولو، نشه ای توکیو پر وړاندې د کلکې مبارزې او په حکومت کې ورته د ډېرې ونډې ورکولو ژمنې کړې وې، سره له دې چې په ملي یووالي حکومت کې تر یو بریده په بېلابېلو څوکیو ځوانان ګمارل شوي او ځینې یې په بهرنیو هېوادونو کې هم د دیپلوماتانو په توګه ماموریت تر سره کوي خو نیوکه دا ده چې اوس هم ځوانان په ادارو کې له فساد، له نشه ای توکیو، بېکاری او نا امنیو له سترو ګواښونو سره مخ کړي دي.

تېره شنبه (د اګسټ ۱۲) چې د ځوانانو د نړیوالې ورځې سره یې سمون درلود، افغان ولسمشر محمد اشرف غني په ارګ کې په دې مناسبت جوړې شوې غونډې کې د ځوانانو له سرښندنو یادونه وکړه او په حکومت کې یې د ځوانانو پر رول هم ټینګار وکړ. ښاغلي غني همدارنګه له ځوانانو وغوښتل چې خپل استازي په منظم ډول د وزیرانو شورا غونډو ته واستوي او په مستقیم ډول خپلې ستونزې له چارواکو سره شریکې کړي.

په کړکیچونو کې را ګېر ځوانان!

په افغاني ټولنه کې ځوانان د نورو برخو په څېر په جګړه کې د له منځه تګ نیولې بیا تر بېکاری، فقر، په نشه ای توکیو روږدتیا او بهرنیو هېوادونو ته په سختو لارو تګ پورې له سختو ستونزو سره لاس او ګریوان دي. هر حکومت هم په افغانستان کې ځوانانو ته د کار زمینې برابرولو او ورته د پاملرنې خبره کړې چې د ملي یووالي حکومت هم له هغې ډلې دی، دا چې رښتیا هم په ملي یووالي حکومت کې د ځوانانو رول او نقش څنګه څه ډول دی آیا ځوانانو ته پاملرنه شوې ده؟

د مسلمانو ځوانانو بنسټ (نجم) مشر محمد مدثر اسلامي وایي: «د نوي حکومت له جوړیدو راهیسې، ولسمشر ګنې شمېر ځوانان د وړتیا له مخې د حکومت په لوړو چوکیو ګمارلي چې ښه لاسته راوړنه ده؛ خو د هیواد د ۶۸.۵ (د ملګرو ملتونو د احصایې له مخې له ۳۰ کلنې څخه د ټیټ عمر لرونکو افغان) وګړو په نسبت دا بدلونونه ډېر کم دي.»

د ښاغلي اسلامي په وینا ځوانان اوس هم په ګڼو (ښوونې او روزنې، کارموندنې او حقوقي

مشارکت) په برخو کې له ډېرو ستونزو سره مخ دي او اوس هم ځوانان د افغاني ټولنې ډېره زیان منونکې برخه جوړوي.

د نجم مشر د حکومت مشران ځوانانو ته د کارموندنې په برخه کې هم بریالي نه ګڼي او باور لري چې د ځوانانو د ستونزو د حل لپاره ډېرو هڅو او کارونو ته اړتیا ده.

له بل لوري د ځوانانو په پارلمان کې د غور استازې رابعه احمدي وایي: هغه ژمنې چې ولسمشر د کمپاینونو په وخت کې کولې -چې ځوانانو ته د کار زمینې برابروي او د ځوانانو لپاره یو ځانګړی وزارت جوړوي- دا ټول شعارونه وو. او د آغلې احمدي په خبره ځوانانو ته په هغه ډول چې باید پاملرنه شوې واي توجه نه ده شوې چې له همدې املې ډېر ځوانان مجبور شول د کاروبار او یا هم بڼه ژوند په خاطر نورو هېوادونو ته کډه شي.

آغلې رابعه احمدي په ملي یووالي حکومت کې د ځوانانو له ونډې هم نا خوښه ده او باور لري چې هغه څه ځوانانو ته نه دي ورکړل شوي چې ژمنه یې شوې وه، که ځوانانو ته پام هم شوی ډېر محدود او د ګوتو په شمېر ځوانانو ته په دولتي ادارو کې صلاحیت ورکړل شوی دی.

د ځوانانو په پارلمان کې د غور ولایت استازې همدارنګه باور لري چې ځوانانو کې بڼه کدرونه شته او په لوړه کچه وړتیاوې هم لري، خو ورته د کار زمینه نه برابریدل ځوانان مجبوروي چې نشي ای توکیو ته مخه کړي او په ټولنه کې ستونزې رامنځته کړي.

رابعه احمدي ټېنګار کوي چې باید په افغانستان کې د تقاعد موضوع هم په جدي توګه تعقیب کړل شي تر څو مشران تقاعد شي او په خالي پوستونو باندې ځوانان کار وکړي. چې د آغلې احمدي په وینا په دې برخه کې هم ولسمشر ژمنې کړې وې خو تر اوسه عملي شوې نه دي.

ځوانان او درانه مسؤولیتونه:

دا چې ځوانان په افغاني ټولنه کې ستره کتله ده او له ډېرو ستونزو سره هم لاس او ګریوان دي له دې ستونزو د وتلو لپاره او د خپلو حقوقو لاسته راوړلو لپاره خپله ځوانانو تر کومه خپل مسؤولیت اداء کړی او تر منځ یې همغږي شتون لري؟

د مسلمانو ځوانانو د بنسټ مشر محمد مدثر اسلامي د ځوانانو تر منځ د همغږۍ د نشتون څخه هم سر ټکوي او وایي: «وروستیو ۱۵ کلونو کې د ځوانانو ډیرې ټولنې ثبت شوي دي، خو له ۵۰ سلنه ډیرې یې فعالیت نه کوي او ځوانان تر ډیره د اړونده ننګونو په تشخیص او د حل لپاره یې د پاملرنې او مرستو جلبولو کې پاتې راغلي دي.»

د بڼاغلي محمد مدثر په اند د ځوانانو د ټولنو تر منځ د لازمي همغږۍ کموالی او یا هم مخالفتونه د دې لامل شوي چې د ځوانانو په برخه کې د یوې لویې اجنډا پر ځای کوچنیو او شیندلو موضوعاتو ته کار وشي چې دا بیا د ځوانانو د ستونزو په حل کې ډېر اغېزمن نه ثابتېږي.

د ځوانانو په پارلمان کې د غور استازې رابعه احمدي هم په دې اند ده چې ځوانان تر ډېره د خپل راتلونکي لپاره هڅې کوي او غواړي ځانونه ورسوي تر څو د سبا ورځې لپاره ټولنه رهبري کړي او د دې بڼکاره ببلګه د بهرنیو هېوادونو له خوا د اعلان شویو تحصیلي بورسونو پسې ګرځیدل او هڅې کول دي.

آغلې احمدي باور لري چې ځوانان په ټوله کې بڼه چمتووالی لري او د ځوانانو پارلمان جوړیدل او د ځوانانو لپاره آزمایښتي دوره پرانیستل بڼه ګامونه دي چې ځوانان یې سره نږدې کړي او د ببلا ببلو کمیټو له لارې د ځوانانو د ستونزو د حل لپآره هڅې کېږي.

رابعه احمدي زیاتوي له ولسمشر او اجراییه رییس سره په لیدونو کې ټېنګار دا کېدلو چې د ځوانانو ستونزې مشخصې کړل شي او د حل لپاره یې هم حل لارې وړاندېز کړل شي. چې د آغلې احمدي په وینا ځوانانو دا کار کړي دی او د ستونزو د حل په موخه ګڼې طرحې وړاندېز شوي چې د اړوندو ادارو او وزارتونو تر څنګ به د دې طرحو کاپي ګانې ولسمشر او اجراییه رییس ته هم وړاندې کړل شي.

له ستونزو د وتلو لارې:

د حل لارې په توګه دا چې په ټولنه کې ځوانان ځانګړی ارزښت لري او له بلې خوا له ګڼو ستونزو او کړکیچونو سره هم مخ دی د یو ځوان په توګه خپله ځوانان او حکومت باید څه وکړي؟

د مسلمانو ځوانانو د بنسټ مشر محمد مدثر اسلامي وایي: «ځوانانو ته پکار ده چې د بڼه راتلونکي لپاره د کار کولو په ترڅ کې خپلې وړتیاوې درک کړي، د ځوانانو اړوند مسئلو څخه خبر وي، د مسئلو په اړه د ځوانانو افکار سره یو کړي، یوه لویه ډله جوړه کړي او د مثبت ټولنیز بدلون لپاره په دوامداره توګه تدریجي کار وکړي.»

بڼاغلی اسلامي په حکومت هم غږ کوي چې باید د ځوانانو لپاره د با کیفیته روزنې او زدهکړو زمینه برابره کړي او په بهلابهلو سکتورونو کې ورته په مختلفو کچو د مشارکت او ګډون لار هواره کړي.

د ځوانانو په پارلمان کې د غور استازې رابعه احمدي د ځوانانو د ستونزو د حل په موخه د ځوانانو د طرحو پر عملي کېدو ټېنګار کوي او باور لري چې که حکومت د ځوانانو طرحې عملي کړي د ځوانانو په حالت کې به مثبت بدلون راشي.

له بل لوري آغلې رابعه احمدي همدارنګه ګواښ کوي په داسې حال کې چې ځوانان ستونزې ګالي او ځانونه د هېواد خدمت ته چمتو کوي، خو که د مشرانو له لوري ورته پام ونشي، امکان لري ځوانان نا هیلي شي او د خپلو دیپلومونو او تحصیلي سندونو سره نورو هېوادونو ته کډه شي، او یا هم د یونان په اوبو کې غرق شي او یا یې هم برخلیک د پل سوخته او نورو پلونو لاندې پورې ورسېږي.

د یادولو ده چې په تېرو دوه کلونو کې د نا امنیو او بېکاریو د زیاتیدو له کبله لسګونه زره ځوانان له افغانستان څخه ځینو اروپایي هېوادونو ته په خطرناکو لارو ځانونه ورسول خو ځینې یې بیا په اوبو او ځنګلونو کې د ماهیان او ځناورو خوراک هم شول دا په داسې حال کې ده چې د ملګرو ملتونو د نفوسو د صندوق د شمېرو پر بنسټ افغانستان په نړۍ کې دوهم ځوان هېواد دی.

به مناسبت نود و هشتمین سالروز استرداد استقلال افغانستان

گوشه‌ای از قهرمانی‌های مجاهدین در جبهه‌ی جنوب کشور

محمد معروف فروغگر

تاریخ تکرار میشود، امروز که ما هر چند جستجو میکنیم، اوراق تاریخ را ورق می زنیم، به جستجوی منابع تاریخی می پردازیم، منبعی نداریم که قهرمانان راستین جهاد مقدس ملت ما علیه قشون متجاوز و اشغالگر انگلیس را نام گرفته، طور مختصر یا مفصل بما معرفی کند، در حالی‌که ملت مجاهد ما بیشتر از یک قرن با استعمار جهان‌خوار انگلیس در نبرد بود، بجز افراد انگشت شماری -که آن هم دستگاه حکومات وقت افغانستان طوری نام های ایشان را در لیست تاریخ سازان گرفته اند که جلو منافع استبداد شان را در حال نبود گرفته نمی توانستند- دیگر همه قهرمانان تاریخ ما سپاهیان گم‌نام اند که اثری از ایشان در ردپای تاریخ سراغ نمی‌گردد.

گفتیم تاریخ تکرار می‌شود، اگر در آن زمان سطح دانش ملت ما پایین بود و یا عوامل دیگری وجود داشت که قهرمانان تاریخ ما، بلکه بر قهرمانان تاریخ امت اسلامی خاک فراموشی انبار کند، امروز شرایطی برای ما آماده است که حتی بتوانیم مجاهدان قهرمان ما را در اوراق خونین جهاد و مبارزه مان علیه استعمار روس ثبت تاریخ نماییم.

ما در نبرد مجاهدان با انگلیس‌ها خواندیم که قوای پانزده هزاری انگلیس از بت خاک تا تنگی ابریشم بجز از داکتر برایدن که تا جلال آباد رسید دیگر همه سپاه انگلیس که پانزه هزار نفر را شامل می‌گردید طی حملات طوفانی مجاهدان ما نیست و نابود شدند اما اگر از اول ماجرا تا آخر آن اوراق تاریخ را زیرو رو کنیم، بجز از وزیر محمد اکبر خان -که وی قوای انگلیس را بخاطر مشایعت می‌کرد که در طول راه مورد حمله قرار نگیرند- دیگرنام هیچ مجاهد ثبت تاریخ ما نیست! آیا مایه‌ی تاسف و تعجب نیست که پانزده هزار لشکر دشمن در یک تنگی کشور از بین می‌ردو و با وسایل مجهز جنگی اش تار و مار می‌گردد، اما کسی که آنها را به این روز دوچار ساخته است معلوم نیست که چی کسی بود؟ به کدام قبیله تعلق داشته و اندوخته های علمی و نظامی‌اش تا چی حد بود و در تاریخ از وی چه درسی آموخته می شود؟ در بابت این همه پرسش‌ها تاریخ ما گنگ است، بنأ قبل از آن که در قلب گرم یک معرکه‌ی جهادی علیه انگلیس‌ها داخل شویم و شما را بخوانش آن فرا خوانیم، تقاضایم از قاطبه قلم بدستان ملت مومنم اینست که اکنون نیز شرایط آن آماده است که قهرمانان تاریخ جهاد کفر شکن مان را ثبت اوراق تاریخ نمایند که خدا ناخواسته این قهرمانان نیز چون جنگ آوران مجاهد دوران سلطه انگلیس بباد فراموشی سپرده نشوند.

حالا بر می گردیم به صحنه یی از جهاد استقلال کشورعزیزمان افغانستان مجاهد پرورکه در ابعاد گسترده تاریخ شخصیت های مومن و مجاهدی را در دامانش پرورده است که، ثانی ایشان در جهان کمتر بنظر میخورد.

اعلان استقرار حکومت امانی در افغانستان توأم بود با اعلان جنگ و استقلال افغانستان از قشون اشغالگر انگلیس، به تاسی اعلان -گرچه قبل از این اعلان نیز مجاهدان افغان در شمال و جنوب و جنوب غرب و جنوب شرق و شرق افغانستان با قوای اشغالگر انگلیس مصروف نبرد بودند، اما اعلان استقلال روحیه جدید را در مورال مجاهدان افغانستان دمید-

در جبهه‌ی جنوبی که مجاهدان افغان تحت قوماندهی سپه سالار محمد نادر خان جمع شده بودند، متشکل از صاحب منصبان نظامی، مجاهدان منطقوی، شخصیت‌های برجسته ملی، علما، مشایخ و صوفیان نامی کشور -که درین جا ذکر نام بعضی از آن‌ها را مناسب می‌بینیم- بودند.

سرادر شاه ولی خان، سردار شاه محمود خان، مبارکشا خان، دگروال پنین بیک خان، جنرال آقا محمد خان، یاور لوگری، شمس المشایخ فضل محمد خان مجددی، آخنزاده صاحب موسهی، حاجی عبد الرزاق خان اندر، قاضی عبدالرحمن خان پغمانی (که بعدها در مخالفت با از بین بردن حجاب در اوج قدرت امان الله خان به اعدام محکوم شد و به این ترتیب به درجات عالی شهدات نایل آمد)، ملا صاحب اتمانزی، مولوی صاحب فضل ربی، ملا عبدالحمید خان غزنوی و.....

در ۲۴ اپریل ۱۹۱۹ طبل جنگ نواخته شد و از هر گوشه و کنار کشور مجاهدان کفر شکن افغان بحرکت آمدند و در جبهه‌ی پکتیا نیز طبق معمول صاحب‌منصبان عسکری، معززین اقوام و قبایل،علما و مشایخ،

جوانان مجاهد، گروه گروه به عزم جهاد علیه انگلیس جمع شدند، این تجمع تا ۱۴ می ۱۹۱۹ ادامه داشت، در همین تاریخ در حالی‌که سپه سالار جنگ در بالاحصار گردیز روی نقشه جنگ کار می‌کرد که مجاهدان قوم (مسعود) بریک قافلهٔ دشمن حمله کردند و قشلهٔ عسکری سروکی را مورد هجوم قرار دادند، این قافله که مشتمل بر ۷۵ اشتر و چندین اسب و قاطر بود و از مهمات جنگی و مواد خوراکی بار بود به غنیمت در آمد، به تعقیب آن مجاهدین قبیله (تنی) ارتباط تلفونی و تلگرافی داشمن را به استقامت (تل) و (وانه) قطع نمودند و گروپ‌های چریکی مجاهدین ۲۲۰ اشتر دشمن را که با مواد خوراکی بار بودند، به غنیمت گرفته و شتران را به عقب جبهه سوق دادند. مجاهدان قبیله (مسعود) با اعلان جنگ قشله عسکری (وانه) را به محاصره کشیدند. مجاهدین خوست به استقامت (پیوار) در حرکت افتادند، و در عین زمان جبهه بندی مجاهدین آغا یافت و سپه‌سالار جنگ موقعیت قبلی‌اش را ترک نموده به سوی (سپین دام) براه افتاد.

سردار شاه ولی خان با نورالمشایخ محمد عمر مجددی در جبهه وزیرستان مصروف ماند، سردار شاه محمد با لشکر مجاهدین به جبهه پیوار گماشته شد .

جنگ در تمام جبهات به شدت آدامه داشت و مجاهدین توانستند که در مدت یازده روز۲۵ می ۱۹۱۹ (قشله وانه) را تسخیر نموده و قوای انگلیس را تا آخرین تن از دم تیغ بکشند. (تل) که قلعه‌ی استراتژیک دشمن بود و جبهات دیگر را با همدیگر پیوند می‌داد و مرکز قومانده انگیسی‌ها پنداشته می‌شد از طرف مجاهدین به محاصره کشیده شد، راه آهن کرم را قطع کردند و از چند سو قشله (تل) را مورد بمبارد توپخانه قرار دادند، مردم شهر را به عقب جبهه نقل دادند و خود در حومه‌های شهر مستقر گردیدند و بر قشله (تل) پی در پی آتش می‌کشودند. مجاهدان افغان در عین زمان متوجه شدند که باید گدام غله (خوراکه) انگلیس‌ها را حریق نمایند، دسته‌ی خاصی برای اجرای این ماموریت گماشته شد که توانست با گلوله‌های آتشین توپ گدام غله قوای انگلیس در (تل) را حریق نماید. انگلیس‌ها چاره‌ای نداشتند جز اینکه یا همه تسلیم شوند و یا هم کشته شوند، در همین شرایط حساس قومندان عمومی انگلیس دسته‌ای از عساکر جنگ آزموده اش را به قومانده جنرال دایر به منطقه‌ی (تل) فرستاد، اما وی نیز نتوانست محاصره را بشکند، بلکه با شکست فضیحی مواجه شد و بسوی (متون) عقب نشینی نمود. در قشله عسکری (تل) همچنان مقاومت جریان داشت، در این زمان جنرال (پنین یک خان) که در آن زمان رتبه دگروالی داشت و در عقب جبهه مصروف درست نمودن کارهای دیگر بود، به سپه سالار پیشنهاد کرد که به وی اجازه پیشروی بسوی قشله (تل) را بدهد، پشنهاد وی پذیرفته شد و با چندین گروپ مجاهدین، صاحب منصب و عسکر و جوانان داوطلب قشلهٔ تل را مورد هجوم قرار داد و بزودترین فرصت -که دو روز را در بر نگرفته بود- قلعه تل را فتحه نمود و بر فراز آن بیرق پر افتخار افغانستان را به اهتزاز درآورد.

مجاهدان افغان در جبهات قندهار، وزیرستان، ژوب، پیشین، (تل وانه) با مورال بلند، بعضاً قطعات دشمن را نابود کرده بودند و بعضاً در حالت پیشرفت و جبهات هم در حالت جنگ با دشمن بودند، که در ۲۴-۲۶می متارکه جنگ (آتش بس) از طرف طرفین جنگ اعلان شد، با وصف آن هم مجاهدین افغان به دل‌گرمی تمام علیه قوای انگلیس می‌جنگیدند و در داخل پشاور و مردان و چترال و خیبر نیز مجاهدین آفریدی، وزیری و غیره به سرپرستی علما و رهبران قومی‌شان جابجا قوای انگلیس را مورد حملات شان قرار داده بودند، و قرار به آن بود که قوای افغان به کمک برادران مجاهد قبایلی شان تا (سند) پیش‌روی نمایند.

(جنرال پنین بیک خان) اعلان نمود که هدف بعدی ما تا سند است، قوای انگلیس را باید از سند نیز اخراج نماییم، اما آتش بس کمر مجاهدین افغانی را شکست و مجاهدان افغان را از پیش‌رفت باز ماند.

اگر این اشتباه رخ نمی‌داد مجاهدین مورال قوای انگلیسی را آنقدر ضعیف ساخته بودند، که در هیچ یک جبهه‌ی جنگ دست آوردی نداشتند و یک نواخت شکست می‌خوردند و تلفات می‌دادند. طبق قول یک مؤرخ انگلیس، اگر این متارکه صورت نمی‌گرفت قوای حربی افغان تا قلب هندوستان می‌رسیدند و دور نبود که کمپنی هند شرقی هندوستان را -که همانا مرجع تصمیم گیری انگلیسی‌ها در رابطه به توسعه طلبی آنها بود- ترک نموده و افغان‌ها آنرا اشغال نماید و به این ترتیب این حماسه بزرگ به یک متارکه عجولانه در نیمه راه ناکام ماند، طوریکه مجاهدین افغانستان در جنگ با روسها و اذناب آنها بعد از ۱۴ سال و اندی به پیروزی رسیدند، اما جنگ‌های داخلی و جنگ‌های احراز قدرت جلو پیشروی انقلابی را گرفت که شاید تا قلب روسیه به پیش می‌رفت. ارتکاب این اشتباهات بود که ما را چندین سال از کاروان تمدن به عقب راند و مشکلاتی فرا راه جنبش ما ایجاد نمود، که شاید نسل‌های آینده ما نیز در رفع نمودن آن عاجز آیند. باز هم سر وقت است افغان‌ها همین اکنون اوتوریته و ظرفیت آن را دارند که بدون قیمومیت و وصایت بیگانگان گرد هم جمع آیند و اشتباهاتی را که طی گذشته‌ها تکرار نموده اند جبران نمایند و در افغانستان نظامی را بوجود بیاورند که هم استقلال ملی ما تأمین شود و هم وحدت اسلامی و جهادی ما و هم حکومتی در افغانستان بوجود بیاید که ضامن پیروزی فرد فرد ملت افغانستان بر مشکلات موجود و آینده باشد (به امید آن روز).

منبع: ماهنامه‌ی مستقبل (سال سوم - شماره‌ی ۳ - ماه اسد سال ۱۳۷۹شمسی)

اشک‌هایی که کمتر ریخته‌ایم!

رخسار فرحت

آغاز این مقاله را با اشک کرده ام؛ چون این واژه مفهوم همان دردی است که در طول عمر خود با آن برمی‌خوریم و این واژه را تجربه می‌کنیم. البته که مرواریدهای چشمان مان فرو آمده و اشک ریزانده ایم. پیرامون اشک از وقت، زمان، مکان، مدت و اندازه اش، مهم‌تر دلیل آن است.

بسیاری برای موضوعات دنیوی چون مشکلاتی که در زندگی شان به آن رو به رو می‌شوند، به‌خاطر پول، جاه و جلال و سلطنت و به‌خاطر از دست دادن عزیزان شان اشک ریخته اند؛ اما خوش‌بخت‌ها؟ اشک ندامت و پشیمانی از گناه ریخته اند.

بلی! پروردگارم مرا نیز لایق بودن در جمع همان خوشبخت ها دید.

من هم از جمله کسانی ام، که اشک ندامت ریخته ام! در روی زمین در میان تمامی ابیات، شعر ها، آهنگ ها، نغمه‌ها و فریادها، این دو بیتی درد دلم را افاده کرده می‌تواند، آه و سوز جگرم را بازگو کرده می‌نماید، حس درونی‌ام را بیان می‌کند و مرا بیش‌تر با خود و اطرافیانم آشنا می‌سازد.

اشکی اگر چکیده ام از هجر کس نبود
اشکی اگر چکیده ام اشک ندامت است
لبخند سرد و بی نفس هر دم دلم شکست
دنیای چهره روشن و بر دل قیامت است

از تمامی افرادی که در زندگی شان درد و رنج کشیده اند و اندوه و دلگیری را تجربه کرده اند، می‌پرسم: آیا از لبخندهای سرد که هر وقت به‌خاطر دیگران می‌زنید خسته نشده اید؟ به‌خاطر این‌که مردم نگویند که او چرا گریه می‌کند؟!.

به‌خاطر خسته شدن از سوال‌های مردم چند بار لبخند دروغین زده اید؟ برای این‌که مردم در پشت سر تان تجسس و غیبت نکنند، چند بار لبخند سرد و بی نفس زده اید؟ و یا به‌خاطر فریب دادن دیگران و حتا خود تان چند بار این کار را انجام داده اید؟ بیایید با هم صادق باشیم حسی که به‌خاطری نداشتنش بارها اشک ندامت ریخته ایم، نه تنها به‌خاطر صادق نبودن با دیگران؛ بل به‌خاطر صادق نبودن با خود مان! گرمی آتش قلب مان از چند کیلو متری اش حس می‌شود اما ما لبخندهای سرد می‌زنیم جگرهای مان پاره پاره می‌شود اما مثلی ابله ها که هیچ اتفاقی نیافتاده است رفتار می‌کنیم

قیامت قلب‌مان را پنهان می‌کنیم در حالی‌که در قلب‌های مان محشری جاری است و هر لحظه گلوی ما را گرفته نفس ما را تنگ می‌کند، محشری که در قلب‌های مان جاری است به‌خاطری مشکلات، فراز و نشیب‌های زندگی ما نیست، به‌خاطر اشخاصی نیست که از دست داده ایم، به‌خاطر کمبودی‌های شخصیت و زندگی ما نیست؛ بل به‌خاطر ترس و وحشتی‌ست که مثل خزنده‌ای درهر لحظه و هر ثانیه در قلب‌مان می‌خلد.

این ترس همان ترسی است که بعد از انجام دادن گناهان بی‌شمار، بیکران قلب‌های مان را احاطه کرده است. این سوال را قبل از پرسیدن از دیگران از خودم می‌پرسم که چرا این ترس قبل از انجام گناه در دلم نبود با وجود آنکه از گناه بودن آن، از عذاب آتش و حقارت‌اش خبیر و آگاه بودم.

اگر این ترس از نخست در دلم می‌بود، این‌قدر غرق در گرداب و ورطه‌ی گناه نمی‌شدم. گناهان زیادی مرتکب شده ام من‌جمله شکستاندن قلب کسی قلب اشخاصی زیادی را شکستانده ایم، حتا به تکرار! بارها خود مان باعث شکستن قلب خود شده ایم و تقصیر را بر سر دیگران انداخته ایم؛ کاری که در این دنیا همه بلدند. در طول عمر همیش خواستار درک مان از سوی دیگران بوده ایم؛ اما یک بار خود مان خود را درک کرده ایم؟ در دنیا هراتفاقی که برای مان میافتد مقصر خود ما هستیم نه دیگران.

قلب‌های که پارچه پارچه اند، کوشش پایان دادن به رنج‌هایش را کرده ایم؟ یکجا کردن توته‌هایش را امتحان کرده ایم؟ نخیر! چون این کار بس مشکل است غلظت این کار صبری فراوان نیاز دارد که ما آن صبر را نداریم.

اشتباهات زیادی انجام داده ایم، گناهان زیادی مرتکب شده ایم؛ اشتباهاتی که فکرش را هم نمی‌کردیم مرتکب شده ایم، گناهان بی‌شمار. اگر بخواهیم گناهان مان را حساب کنیم، کاری ناممکن است چون شمارش گناهان امکان پذیر نیست.

بلی! انسانی هستم گناه کار، سنگ دل و خشن؛ با چشم امید به هر سو می‌نگریستم، اما گناه‌کار تر از خودم پیدا کرده نتوانستم و روزی برای خودم گفتم: که چرا چشم به این امید بی معنا بدوزم؟ شاید نه! چون من زیادتر از اسمم به این که من گناه‌کار ترین انسان این کره‌ی خاکی ام، معتقدم!

بلی! منم گناه‌کارتر از همه؛ اما دروازه‌ی رجوع، توبه، رحمت و حتا درهای بهشت به‌سوی من نیز باز است.

امروز دیگر چشم امید برای پیدا کردن کسی گناه‌کارتر از خودم نمی دوزم؛ حالا با چشم امید به هر سو می‌نگرم تا بخشیده شده‌گان را ببینم، امید داشتن را ببینم، با امید پیدا کردن آشنا شوم و یاد بگیرم، رحمت را ببینم و اشک‌های ندامت را!

دلم می‌خواهد از گناهانم فریاد بزنم؛ چون بار این گناه‌ها بسیار سنگین است امروز به اوراق کاغذ و آیینه و ابر و باد و خورشید و ماه و حتا به مادر و بهترین دوستم نه؛ بل به زیباترین و شنواترین ذات به پروردگارم فریاد می‌زنم.

پروردگارا! فریاد به‌سوی تو می‌زنم؛ چون می‌دانم که تو شنواتر و دانا تر از همه هستی چون تو بهترین غم‌گساری و غم‌هایم می‌زدایی.

خداوندا! اگر باران چشمانم بارها باریده است، قلبم بارها شکسته است، نفسم بارها تنگ شده است، قلبم سوخته و آتش گرفته و گناهانم لبریز شده است؛ اما باز هم با دست‌های سیاه و آلوده با گناه با قلب سیاه و پر از گناه به‌خاطر باور داشتن به رحمت بی منتهای تو، امید بخشیده شدن را دارم و به همین خاطر است که رجوع دو باره و چنده باره کرده توبه می‌کنم و از تو می‌طلبم:

خدایا! به فریادهایم گوش ده این را می‌دانم که فریادهایم به گوشت می‌رسد، می‌دانم که گرمی تپش قلبم را حس می‌کنی و اشک‌های ندامت و پشیمانی ام را می‌بینی و حس پشیمان بودن و توبه کردنم را درک می‌کنی، پس خداوندا! به دادم برس و آتش قلبم را خاموش بساز! با وجود گناهانم، اشتباهاتم چشم امید به درگاه تو دوخته ام! چون من به رحمت، برده باری، صبر و عفو و کرمت باور دارم.

مثلی پرنده ای هستم که بال‌هایش شکسته است؛ خداوندا! مرا به عظمت و بزرگی‌ات عفو کن. با تمامی وجودم توبه می‌کنم، از اعماق قلبم توبه می‌کنم، از همان‌جایی که مرا به‌سوی گناهان سوق داده است توبه می‌کنم من تا آخرین نفسم منتظر بخشیده شدنم خواهم بود و با گذشت هر روز زیادتر از قبل، از گناهانم پشیمان خواهم بود. ببخشی‌ام پروردگارا!

آیا پر فیس بوک رویږدي، ناروغان دي؟

ټولونه او ژباړه: کامران ملک

د نـوي تحقيـق لـه مخـې اوسـمهال ۳۵۰ ميليونـه انسـانان -کـوم چـې فيـس بـوک اسـتعمالوي- د فيس بـوک رويږدي ناروغـي يـا Facebook Addictive Syndrome (FAD) درلودونکـي دي.

هغـه وګـړي چـې د لانـدې خصوصياتـو څخـه ۳/۲ ولـري پـر دې ناروغـي اختـه دي:

۱- تحمل (Tolerance) :

د دې نښـې درلودنکـي د فيـس بـوک اسـتعمالونکي اکـثره ناخـوښ برخـورد کـوي، زيـات وخـت پـه فيـس کـې تيـروي او لـه دې لارې خپـل تسـکين او خوشـالي تراسـه کـول غـواړي، دا عـادت کيـدای شي دوی تـه پـه راتلونکـي کـې ډيـر زيانمـن تمـام شي.

۲. په شاتللو يا بيرته اخستلو نښې:

دا نښـه د فيـس بـوک هغـو کارونکـو کـې تـر سـترګو کېـږي چـې د ورځنيـو کارونـو لـه املـه د څـه وخـت لپـاره د فيـس بـوک لـه اسـتعمال څخـه محـروم پاتـې کيـږي، نـو لـدې املـه پـه يـاد شـخص کـې لانـدې نښـې ليـدل کېـږي: تشـويش، زړه تنګـي، هـر ځـای کـې د فيـس بـوک پـه هکلـه بحثونـه کـول او دده پـه نـه موجوديـت کـې بـه پـه فيـس بـوک کـې څـه نـشر شـوي وي، پـه دې اړه فکـر.

۳. په ټولنيز او عادي ژوند کې چټک بدلون:

دا نښـه پـه هغـه خلکـو کـې ليـدل کيـږي چـې د فيـس بـوک د اسـتعمال لـه املـه خپـل کورنـۍ، دوسـتانو او خپلوانـو سره ناسـته، تفريـح او يـا ورزش کولـو کـې چټـک کمښـت راولي او د خپـل کورنـۍ سره د ناسـتې پرځـای پـه فيـس بـوک کـې يـو څـه ليکـي، دوسـتانو سره د ليدلـو پرځـای پـه فيـس بـوک کـې چـاسره چيـټ کـوي، د تفريـح او ورزش پرځـای چـاسره فيـس بـوک کال کـوي. ترټولـو خطرناکـه خـبره دا ده چـې داسـې وخـت بـه هـم د يـادو نښـو درلودونکـو خلکـو بانـدې راشي چـې پـه فيـس بـوک کـې د مصروفيـت لـه املـه بـه د خپلـې کورنـۍ د مبايـل زنګونـو تـه هـم ځـواب ورنکـړي.

۴. په خيالي نړۍ کې ژوند:

يـاد اشـخاص د دې پرځـای چـې د خپلـې کورنـۍ يـا دوسـتانو سره پـه چکـر لاړ شي او هغـوی سره ناسـتې ولـري، دوی بيـا هڅـه کـوي چـې دا کار هـم د فيـس بـوک لـه لارې وکـړي او فکـر کـوي چـې مجـازي ناسـتې د حقيقـي ناسـتو ځـای نيـولای شي.

۵. جعلي ملګري:

د يـاد خلکـو د فيـس بـوک لـه ۱۰ ملګـرو څخـه ۸ جعـلي وي او دوی يـې نښـه پيژنـۍ هـم نـه، کـه تاسـې سره هـم همداسـې کيـږي نـو پـوه شـئ چـې د فيـس بـوک رويږدي ناروغـان ياسـت.

۶. بشپړ رويږدي توب:

کلـه چـې دوی لـه نويـو خلکـو سره مـخ شي، نـو هغـوی تـه وايـی چـې پـه فيـس بـوک بـه سره خـبری کـوو، پـه دوی کـې بيـا ډيـر افـراط کونکـي بيـا وايـی چـې پـه فيـس بـوک کـې بـه سره وګـورو. دوی کـه د خپـل فيـس پرمـخ يـو لايـک، کمنـټ او يـا د دوسـتۍ درخواسـت تراسـه کـړي، نـو ډيـر ورتـه خوشـالېږي او کـه پـه کـوم پوسـټ يـې کـم لايکونـه يـا کمنټونـه راشي، نـو خفـه وي، حتـی کـه نښـه پوسـټ هـم وي، نـو ځنـې يـې لـه فيـس بـوک څخـه لـرې کـوي، ځکـه چـې لـږ لايکونـه يـې اخسـتي دي. کلـه چـې يـو پوسـټ وکـړي نـو د هغـې لايکونـه پـه تکـراري توګـه چيـک کـوي، ترڅـو وګـوري چـې چـا يـې پوسـټ خـوښ کـړی. دغـه خلـک حتـی تـر بيـده کيدلـو پـوري پـه فيـس بـوک کـې مصروفـه وي او چـې کلـه لـه خوبـه راويـښ شي، ترټولـو لومـړی کار يـې د خپـل فيـس بـوک کتـل وي. ځنـې يـې بيـا د ژونـد پـه مهمـو چـارو کـې هـم پـه فيـس بـوک بوخـت وي لکـه د خلکـو سره د ناسـتې او ډوډۍ خوړلـو پرمهـال، د موټـر چلولـو او پـه عامـه لاره د تللـو پرمهـال او داسـې نـور.

زياتـره خلـک پـدې انـد دي چـې فيـس بـوک پداسـې شـکل سره طرحـه شـوې چـې کيـدای شي لـه املـه يـې زيـات خلـک ددی ناروغـۍ ښـکار شي او پـه فيـس بـوک خپـل زيـات وخـت مصرفولـو ترڅنـګ خپـل اجتماعـي او کـورني روابـط هـم د دې د اسـتعمال لـه املـه زيانمـن کـړي.

د دې ناروغۍ بايد روغه درملنه وشي.

ترټولـو خطرناکـه خـبره خـو دا ده چـې زمـوږ ننـۍ ځوانـان خپـل ډېـر وخـت پـه همـدې شـيانو تېـروي، همیشـه انلايـن وي او د نـورو خلکـو اکونټونـو تـه وردا‌خليـږي او د هغـوی پروفايـل انځورونـه ګـوري او پـه شـخصي چيټونـو او فيـس بـوک زنګونـو خپـل زيـات وخـت ضايـع کـوي.

اوس پوښـتنه دا ده چـې پـدې هکلـه بايـد مـوږ څـه وکـړو؟ د يادونـې وړ ده چـې د دې سـتونزې درملنـه او لـه مينځـه وړل اسـانه کار نـدی، ځکـه چـې د نـړۍ پـه کچـه زيـات خلـک پـدې ناروغـۍ اختـه دي. د دې مشـکل پـه هکلـه تـر ټولـو لومـړی مسـؤوليت خپلـه د رويږدي دی، ترڅـو پـه خپـل ژونـد کـې تـوازن رامنځتـه کـړي او پـه هيـڅ کار کـې دومـره وخـت مـصرف نکـړي چـې دده اجتماعـي، کورنـۍ، تعليمـي او د ژونـد نـوری چـارې او اړخونـه يـې زيانمـن کـړي.

ددی ترڅنـګ د کورنـۍ مـشران مسـؤوليت لـري ترڅـو خپـل ماشـومان او ځوانـان ترڅارنـې لانـدې ونيسي او د فيس بـوک او انترنـت د زيـات اسـتعمال لـه اضرارو يـې د خبرولـو ترڅنـګ لـه هغـو وسـايلو، لکـه مبايـل، کمپيوتـر، ای پيـډ او نـورو لـرې وسـاتي چـې د يـادو اسـبابو اسـتعمال پکـې پـه اسـانه توګـه ممکـن وي. زمـوږ حکومـت او سياسـيون د دې پرځـای چـې پـه قصـدي توګـه پـه ميليونونـو افغانـی پـه اجتماعـي شـبکو د خپـل ځانونـو لپـاره د کمپايـن لپـاره ولګـوي، دهغـې پرځـای دې پـه عامـه منفعـت، انکشـافي پـروژو، خلکـو تـه د وظيفـو پـه پيـدا کولـو او د غريبـو لاسـنيوي کـې مـصرف کـړي او داسـې تدابيـر ونيـسي چـې د فيـس بـوک او اجتماعـي رسـنيو د زيـات اسـتعمال مخـه پکښـې ونيـول شي او ټولنـه مـو لـه هـر راز افـراط او تفريـط څخـه پاکـه پاتـې شي.

habibi@eslahonline.net

گلگرګهای ادب

فضایل ذی الحجه

در فضیلت و بزرگي ایـن دهه مبارك دلایلی بسیاري از قرآن و سـنت وارد شـده است:

١-الله سبحانه و تعالي مي فرماید:

{والفجر ولیال عشر} [الفجر/٢-١]

(قسم به سپیده دم و قسم به شب هاي دهگانه)

ابـن کثیر رحمـه الله در تفسیر خود مي گویـد: منظور از این ده شـب ده روز اول ذي الحجـه اسـت همانطـور که ابن عبـاس رضي الله عنهما و ابـن زبیـر ـ رضـی الله عنهـما ـ و مجاهـد و دیگـران گفتـه انـد. (رواه البخاري)

٢-و همچنـین از ابـن عبـاس رضي الله عنهما روایت اسـت کـه فرمود: رسـول الله ـ صـلي الله علیـه و آله وسـلم ـ فرمـود: «هیچ ایامي نیسـت کـه نـزد الله سـبحانه و تعـالي عمل صالـح محبوبـتر از این ایام باشـد» گفتنـد: و نـه حتـي جهـاد در راه الله؟ فرمـود: «ونـه جهـاد در راه الله مگـر شـخصي کـه بـا جان و مـال خود خـارج شـود و هیچ کدامشـان را برنگرداند».

٣- و الله سبحانه و تعالي مي فرماید:

{ویذکروا اسم الله في أیام معلومات} [الحج/٢٨]

(ونام الله را یاد کنند در روزهاي مشخص)

ابـن عبـاس رضي الله عنهـما در تفسـیر ایـن آیـت مـي فرمایـد: یعنـي روزهـاي دهگانـه ذي الحجـه)تفسـیر ابـن کثـیر(

٤- و از ابـن عمـر رضي الله عنهـما روایـت اسـت که رسـول الله ـ صلي الله علیـه و سـلم ـ فرمودنـد: «هیـچ ایامـي نیسـت کـه عمـل صالـح در آن محبوبـتر از ایـن ایـام دهگانـه باشـد؛ پـس در آنهـا بسـیار تهلیل (لا الـه الا الله) و تکبـیر (الله اکـبر) و تحمیـد (الحمدلله) بگوییـد» (رواه احمد)

٥-سـعید بـن جبیـر رحمه الله (راوي حدیـث دوم از ابن عبـاس) وقتي کـه دهـه ذي الحجـه داخـل مـي شـد تـا جایـي در عبـادت تـلاش مـي کـرد کـه توانـش بـه پایـان مـي رسـید. (رواه الدارمي)

٦-و همچنـین ابـن حجـر عسـقلاني در فتـح البـاري (شرح صحیـح بخـاري) مـي فرمایـد: و آنچـه در فضیلـت و برتـري ایـام ذي الحجـه نمایان اسـت جمع شـدن تمام عبادات در این مناسـبت اسـت، یعنـي: نمـاز و روزه و صدقـه و حـج، و در هیـچ مناسـبت دیگري چنین نیسـت.

سرکردانه انسانان د نوې تګلارې په لټه کې!

نـن ورځ انسـانان د خپـل ژونـد د تېرولـو لپـاره هلتـه او دلتـه ډېـرې تجربـې کـوي تـر څـو نـوې تـګلاره جـوړه کـړي خـو مونـږ ډاډه یـو چـې دغـه تجربـې ختمېـږي او پـه آخـره کـې بـه دا دیـن د تـګلارې پـه ډول خپلـوي.

دا ټولـې تجربـې پـه یـوه تشـه دایـره کـې ګرځـي چـې په مینـځ کې یې د انسـاني تصـور، تجربـې او هغـه پوهې پرته بل څه نشـته د کومې سره چـې ناپوهـي، نقصـان، کمـزوري او انسـاني خواهشـات ملګـري دي، پـدې حـال کـې چـې انسـان ددغـه خـالي دائـرې څخـه وتلـو تـه اړتیـا لـري، تـر څـو یـوه نوې اصلـي تجربـه شـروع کـړي، کومه چې د اوسـنیو تجربـو پـر ځـای پـه یو بـل قانـون ولاړه وي.

د الهـي تـګلارې قانـون چـې د ناپوهـۍ پر ځـای د پوهـې، د نقصان پر ځـای د کـمال، د کمـزورۍ پـر ځـای د قوت او د خواهشـاتو پـر ځـاي د حکمـت څخـه سرچینـه اخـلي او پر دې بنسټ ولاړ وي چې: انسـان د انسـان لـه غلامـۍ څخه ویسـتل او د یو الله په غلامۍ کې ننویسـتل.. (شـهید سـید قطب رحمه الله).

دنباله‌روی کافران!

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) می‌فرماید:

«لَتَتَّبِعُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ شِبْرًا بِشِبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ دَخَلُوا فِي جُحْرِ ضَبٍّ لاَتَّبَعْتُمُوهُمْ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ: آلْيَهُودَ وَالنَّصَارَى قَالَ: فَمَنْ؟» (رواه مسلم).

ترجمه: «سنن و رفتار آنان که پیش از شما بودند را وجب به وجب و ذراع به ذراع دنباله روی خواهید کرد تا جائیکه اگر در سوراخ ضب (نوعی مارمولک صحرائی) داخل شدند، بدنبال آنان شما نیز داخل آن خواهید شد. پرسیدم ای رسول خدا، آیا منظور شما یهود ونصاری هستند؟ و ایشان جواب دادند: پس چه کسی دیگری؟». (روایت مسلم).

چلوونکی: عبدالرزاق حبیبي

معلومات

۱۰ غوره ورځې!

عبدالله بن عباس رضي الله عنه څخه روایت دی چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی چې بله هېڅ ورځ داسی نشته چې نېک عمل پکې الله ته دومره خوښ وي لکه په دې لسو ورځو کې، صحابه کرامو عرض وکړو، یا رسول الله: جهاد هم د دې ورځو دعمل برابر ندی؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل هو جهاد هم پدی ورځو کې د شوي نېک عمل برابر ندی، مگر هغه سړی چې ځان او مال دواړه واخلي جهاد ته ولاړشي او بېرته یوهم رانه وړي دواړه قربان کړي (شهید شي).

که غواړئ چې د دې ورځو فضیلت مو په ذهن کې پاتې شي نو لاندې حدیث په غور سره ولولئ او بیا یې مخکینې حدیث سره مقایسه کړئ.

ابو هریره د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه روایت کړی فرمایي: یوه ورځ یو سړی رسول الله ته راغی او ویې ویل: داسې عمل ما ته را په ګوته کړي چې د جهاد سره په ثواب کې برابر وي؟ هغه ورته وویل: چې داسې عمل نه وینم چې په ثواب کې د جهاد برابروي. بیا یې ورته وویل چې: آیا داسې کولي شي چې کله مجاهد له کور ووځي او ته خپل جومات ته ننوځي او دومره لمونځ وکړي چې ستړي نشې او پرله پسې روژه ونیسي او ماته یې نه کړي) هغه وویل چې دا څوک کولي شي؟ او په دې لس ورځو کې د نېک عمل کولو ثواب تر جهاد کولو هم زیات دي. بخاري ومسلم

آیا من و شما هم سهمی از حج داریم؟

برادران و خواهران مسلمانم! گمان نکنید که این ایام و این همه فضایل، تنها از آن حجاج بیت الله است و من و شما از آن محرومیم! نه خیر؛ بلکه پروردگارجهان همه جوینده گان خیر و فضیلت را در این شب و روزها سهیم ساخته‌است، چنان‌چه اگر ما جسماً توفیق مشارکت در کاروان حجاج بیت الله را نیافتیم، اما مي‌توانیم در عالم احساس و عاطفه با ایشان همراه شویم و از فضایل بي شماري، قلب و ضمیرخود را سیراب سازیم و به تعبیر دقیقتر، الله ذوالجلال دراین ایام با صفا، «یک حشَر دستجمعی» را به خاطر کسب ثواب و فضیلت برای عموم امت اسلامي راه-انداخته است که فقط انسان های کم بخت می توانند در برابر آن بی تفاوت باشند. بلی! با نو شدن ماه ذوالحجه، تجلیات رحمت بي‌شمار الله جل جلاله تمام آفاق را پر مي کند و هر کسي به قدر شایستگي یی که از خود نشان دهد و توفیقی که نصیبش شود، از آن مستفید مي‌شود. پیامبر اسلام صل الله علیه وسلم مژدۀ بسیار بزرگی را براي امت شان مي‌دهند که براستي تشنه‌گان معنویت ازآن به وجد مي آیند؛ چنان‌چه ابن عباس رضی الله عنه از آن حضرت صل الله علیه وسلم روایت می کند که فرمودند: «هیچ ایامی در سال نیست که عمل صالح در آن، نزدالله جل جلاله از عمل صالح این ده روز ذوالحجه محبوب تر باشد». صحابه پرسیدند: «جهاد در راه خداوند[در در دیگر روزهای سال] چگونه؟ (آیا آن هم به ارزش اعمال صالح این ایام نمیرسد؟)» فرمودند: «نه خیر؛ مگر مجاهدي که با جان و مال در راه خدا بیرون شود و با هیچ‌یک بر نگردد» (روایت ازصحیح بخاري)

آیا غواړې چې الله تعالی ته نږدې شې؟

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: په سجده کې بنده الله تعالی ته ډېر نږدې وي، نو ډېرې دعاوې کوئ (یعنې په سجده کې). رواه مسلم

غازي او ملا د خپلواکۍ دوه مخونه!

ډاکټر وحید الله مصلح

غـازي امـان اللـه خـان د افغانسـتان د ازادۍ د جګړې ګټونکـی اتـل وو، يـو داسـې انسـان چـې اراده او عـزم يـې د رهـبر وو، تـر هغـه مخکـې هـم پاچاهـان وو خـو شـوک پـه کـې شـاه شـجاع وو چـې د انګليـس پـه غلامـۍ کـې شړنګېده او شوک پـه کـې هغـه شـاهان وو چـې سـيد جـمال الدين پـه څېـر افغـان ښېدارګـران يـې لـه افغانسـتانه تښـتول... دا غـازي امـان وو چـې د انګليـس پـر ضـد يـې ولسـونه متحـد کـړل او دا زمونـږ غـازي امـان وو چـې د انګليـس پـر ضـد جنـګ تـه يـې جهـاد وويـل، قاطـع وو او پـر سـتونزمن او لومـړي وخـت کـې يـې سـخته پربکـړه ډېـره اسـانه وکـړه ځکـه هغـه رهـبر وو، کـه نـه لـه انګليسـه د ازادۍ مناسـب وخـت د امـير حبيـب اللـه خـان پـر مهـال وو، هلتـه چـې انګليـس پـه څـو جبهـو کـې د جنـګ وس نـه درلـود، د لومـړۍ نړيوالـې جګړې بوخـت شريـک، انګليـس پـه افغانسـتان کـې د جګړې هغـه تـاب نـه درلـود کـوم يـې چـې بيـا د غـازي د غزاګانـو پـر مهـال لاره... غـازي لـږ تـر لـږه دوه داسـې ارزښـتونه لـري چـې تاريـخ بـه پـرې تـل ويـاړي، يـو د ازادۍ مبـارزه مـشري او دويـم يـې د سـقوط پـر مهـال شريفانـه برخـورد، هلتـه چـې يـې د پاچاهـۍ لپـاره وينـه تويـه نـه کـړه هغـه د خپـل اقتـدار پـه پـای شـپږو کـې هـم لـه خپـل ملـت سره مينـه وکـړه...

هغـوی چـې غـازي لـه محمـد عـلي جنـاح سره پرتلـه کـوي، اشـتباه کـوي، غـازي امـان اللـه خـان د يـو هېـواد يـو ملـت او يـو لـوی تاريـخ اسـتازی مبـارز وو، غـازي د خپـل هېـواد ويشـلې برخـې تـه غـل نـه وو، بلکـه هغـه د يـو تاريخـي هېـواد مالـک وو، هغـه د مالکيـت پـر حـس د ازادۍ جګړې تـه اوړه ورکـړه، نوموړي لـږ تـر لـږه پـر ازادۍ معاملـه ونـه کـړه، هغـه د خپلـې ازادۍ داعيـه د لنـدن کنفرانسـونو پـه معاملـو ونـه ګټلـه، نوموړي د ټـل، وانـه، کندهـار، لنډيکوتـل او کنـړ نورسـتان پـه غرونـو او درو کـې سربـازي وکـړه، دا جګـړه د سر لوبـه وه، دلتـه زمونـږ د سـلو سر پـر ميـدان ولاړ وو او سـلو خپـل سرونـه بايلـل، دا جګـړه اسـانه نـه ده ګټـل شـوې، مونـږ د خپـل تاريـخ پـر دې حماسـه او دې ګټـې لـه دې املـه هـم ويـاړو چـې د لومـړي ځـل لپـاره تـر ازادۍ وروسـته داخـلي جګـړې او اخـو ډب رامنځتـه نـه شـو، خـبره نظـام جوړونـې، ثبـات او د پرمختـګ طرحـو تـه لاړه...

د تاريخ مطالعه!

غـازي امـان اللـه خـان شـهزاده وو، پاچـا شـو، د ازادۍ اتـل او ګټونکـی شـو، هغـه د خپـل هېـواد او ملـت د پرمختـګ او عصريتـوب بـې پنـا مينـه درلـوده، دلتـه يـې د معـارف، زراعـت، لـوړو زده کـړو، ژورنالېـزم، نړيوالـو اړيکـو، فابريکـو، لارو او رېـل ګاډي، ترانسپورټېشـن، لاسي مصنوعاتـو، تجـارت، او نـورو پرمختګونـو بنسـټونه پـه ډېـره مينه او منـډه کېښـودل... هغـه د چـارو د قانونمنـدۍ هڅـه وکـړه، اسـاسي قانـون او نـورو برخـو کـې کار وشـو، غـازي ريښـتيا هـم د ازادۍ او پرمختـګ يـوازې ارمانجـن نـه بلکـه د ډګـر سـړی وو...

غـازي او ژونـد يـې لـوی تاريـخ دی، هغـه د يـو شـهزاده، پاچـا، د ازادۍ د جګـړې مـشر، د عصريتـوب او پرمختـګ غوښـتونکي او پـر دې ټولـو سربېـره يـوه انسـان پـه توګـه بايـد مطالعـه شي، غـازي د تاريـخ سـړی دی او تاريـخ خپلـې کيسـې لـري، هغـوی چـې د غـازي پـه اړه بـې مطالعـې يـوازې د سـياسي ليـد پـه تقاضـو او جذبـو کـې يوطرفـه جـاده اخېسـتې، دوی بايـد د تاريـخ پـر لمـن د غـازي د اسـمان پـر ځلېدونکـو سـتورو سربېـره رانـګ او کوتـه شـوي هغـه هـم مطالعـه کـړي، هلتـه ډېـر څـه شـته چـې مونـږ د دغـه سـتر انسـان پـه اړه لـه جذبـو او کينـو ګوښـه کـوي، مونـږ حقيقتونـو تـه اړتيـا لـرو او تاريـخ پـر دې حقيقتونـو ډک دی...

د غـازي پـر نقـد قدغـن بايـد ونـه لګـول شي، ژونـدي ملتونـه تـل لـه تاريخـه زده کـړه کـوي، لـه دې ملتـه د دې حـق مـه اخلـئ چـې پوښـتنه

وکړي او ووايي چې ولې د پنډې په تړون کې د ډېورنډ کرښه بيا ځلې په رسميت ومنل شوه؟ ولې ومنل شول چې افغانستان د جنګ عامل دی؟ په هند کې يې د امير حبيب الله خان شتمني ولې انګليسانو ته پرېښوده؟ غازي ولې د روسيې له سفير ميخايل باروين سره ومنل چې پنجده ورځخه نه غواړي؟ غازي ولې د اروپا په شپږ مياشتيني اوږده سفر ووت؟ هغه ولې قاضي عبدالرحمن وواژه؟ ولې اروپايي فرهنګ جبري شو؟ د ښځو له سرونو ځادرې ولې لرې شوې؟ داسې حالت ولې راغې چې د ارګ په شاوخوا محجبې ښځې او د لنګوټو او ملي لباس وګړي نه شواى تېرېدلى؟ شپو خولى، امسا، نکټايي او دريشي ولې جبري شوه؟ ولې يې د تر ځلورو ښځو پورې نکاح منعه کړه؟ او دېته ورته ډېرې پوښتنې شته، دا ادعاګانې نه دي، دا هر څه په تاريخ کې ليکل شوي، له همدې املې د تاريخ مطالعه انسان له جذباتو ايساروي، او د عقل او منطق حساب ته يې کښوي.

له دې ټولو سره غازي زمونږ د تاريخ يو ويارلې قضيه ده، هغه زمونږ د ازادۍ سمبول او د پرمختګ راز دی، خو غازي چې کومې اشتباه ګانې کړي هغه ته نامعقوله خياطي نه ده په کار، پر اشتباه ګانو اعتراف د معقولو خلکو کار دی، له بده مرغه همغه مهال غازي د يو شمېر لنډپارو او جذباتي اروپازده کړو ځوانانو په بندار کې ايسار وو چې پايله يې د غازي د پرمختګ د ارمانونو هغسې وژل وو چې بايد نه واى شوي. په دې اړه بله خبره دا ده چې سمه ده غازي د اروپا له سفره په راستنېدو ډېره بېړه وکړه، داسې سمونونو ته يې لاس واچاوه چې له پرمختګ سره يې اصلاً اړيکه نه درلوده، خلکو او علماو داسې و انګېرله چې ګنې غازي نور له خپل مسيره ستون شوى او پر دينې ارزښتونو راګرځېدلى، نو د غازي د دې کړنو په وړاندې چې ملايانو او خلکو کوم غبرګون وښود، دا هم مناسب نه وو، کاشکې چې هلته د ولس شعور داسې واى چې له نورو بديلو لارو يې پر پاچا فشار وارد کړى واى او جګړه يېز برخورد نه واى شوى، که نه نن به مونږ د اسيا په سطحه پرمختللى او عصري هېواد واى.

ملا او د آزادۍ جګړه!

د انګليس پر ضد د ټولو جګړو يو تاريخي واقعيت دا دى چې د ولس په منځ کې دا جګړه کومه تشه جګړه نه وه، دا ټولې غزاګانې وې چې کله غازي محمد ايوب خان د ميوند پر دښتو ګټلې، کله په کې مکناټن وژل کېده، کله کيناري په کې سوځېده او کله د دوى له اتلس زره لښکره يوازې ډاکټر برايډن ژوندى پاتې کېده.

کله چې په وروستۍ جګړه کې غازي امان الله خان دې جګړې ته جهاد ووايه نو خپلې جګړې او داعيې ته يې ديني مشروعيت پيدا کړى وو، هغه چې بيا په همدې رنګ کې وګټل شوه... زمونږ د ازادۍ دغو ټولو جګړو ته پر ميدان روحاني او ديني ميړني ولاړ وو، د هډې ملا صاحب، د ترنګزو ملا صاحب، د چکنور ملا صاحب، فقير ايپي او نور ډېر ملايان او روحانيون د دې جګړو قهرمانان دي، په وروستۍ جګړه کې کله چې ختيځ محاذ د صالح محمد خان او وزير محمد گل خان بابا پر شاتګونو ماتې ته سپارلو هلته همدې ملايانو دا محاذ وګاټه، ملايانو او روحانيونو د انګليس پر ضد د افغان جګړې مشروعيت رامنځته کاوه او اسلام د دې غزاګانو منطق درلود، زمونږ په دې حماسو کې د دين او ملا نقش زمونږ د تاريخ زرين بابونه دي.

په کوزه پښتونخوا کې هم د ازادۍ مبارزه ديني عالمانو پر مخ وړې، که يوازې د کوزې پښتونخوا د ازادۍ مشر خان عبدالغفارخان کتاب زما ژوند او جد و جهد ولوستل شي نو وبه ګورئ چې هلته د ازادۍ د جګړې مشري څومره ډېرو عالمانو کړې، خپله د باچا خان اړيکې له همدې عالمانو سره او بيا وروسته د دېوبند له مدرسې سره يو ديني پول دى چې له بده مرغه وروسته د خان اولادې مات کړ.

دوى د ملا له ښکنځلو څه غواړي؟

دا نن چې څوک د غازي په سر ملا ښکنځي هغوى خپل تاريخ ښکنځي او هغوى د ازادۍ د جګړې منطق او مشروعيت ښکنځي، دوى ولې ملا ته شنه او سره کېږي؟ که خبره د ازادۍ وي نو ملا او د روحانيونو مريدان د همدې ميدان سربازان او قومندانان وو، خو دا چې نن د ايډيالوژيو په شينتوب کې دوى د منطق له تشې پر ملا چېغې وهي اوکنځلې کوي، دا د دوى سکولاره داعيه ده، دوى به کله هم د خپل تاريخ پر اسلامي ارزښت و نه ويارې، دوى به کله هم د ازادۍ له جګړې سره د ملا او روحانيت اړيکه يااده نه کړي، ځکه د دوى ستراتيژيک راتلونکى پر اسلام نه ولاړ سياست او ټولنه ده... که د ازادۍ د جګړې په دا دومره ډېرو مبارزو ملايانو کې يو يا څو ملايان د دوى له پامه بد دي او د جاسوس ټاپه پرې لګوي نو ولې دا د پنډې په تړون کې يې چې د ډېورنډ کرښه بيا منله دا هم ملا امضا کړې وه؟ علي احمد خان چې د پنډې تړون امضا کاوه ولې يې د جګړې غالب افغان لورى انګليس ته څملاوه؟ تر دې مخکې انګليسيان چا راغوښتي، چا ورسره مرسته کړې او څوک يې پر تخت کښولي؟ که تاريخ مطالعه کړو نو زمونږ د هېواد د ناخوالو او جګړو ببخ د ملا ضد کړيو لاندې شين دى، په دا لنډ تېر تاريخ کې د بې ثباتۍ او کودتاو پيل هغوى وکړ چې دين يې د ټولنې اپيوم باله او د دين په نوم يې بسته ملت سره جګړه وکړه او دې جګړې ته يې شورويان راوړل، وروسته بيا نورو ښاغلو ناټو مېلمنه کړه...

هغوى چې له ملا سره دومره عناد پالي او په کنځلو يې ستوني پرسېدلي دوى ټولنه پر دينداروا و دين ضدو ويشي، دغه ويش ډېر خطرناک دى، دوى د دې هېواد راتلونکى پر ټکر دروي، دوى ټولنه داسې ويشي چې هيڅ مشترکات نه لري، تل به په جګړه وي او تل به ثبات نه وي، مينه به نه وي، کرکه به وي او جنګ به وي، که نه دوى ښه پوهېږي چې دين د دې ټولنې روح دى.

اخوان المسلمین و ویژگی‌های دعوت آن

رهبران اخوان المسلمین

(قسمت پایانی)

عزیز احمد حنیف

حسن الهضیبی، دومین رهبر اخوان

پس از شهادت امام حسن البنا در سال ۱۹۴۹ و با دوسال تأخیر، در انتخاب جانشین وی، استاد حسن الهضیبی در سال ۱۹۵۱ به رهبری جماعت گماشته شد و تا سال ۱۹۷۳ این مسئولیت را به دوش کشید.

استاد حسن هضیبی در سال‌های رهبری این گروه با نگارش کتاب‌های تاثیرگذاری چون «دعاة لا قضاة» که نوعی رد دیدگاه تکفیری دگراندیشان بود، در محافل سیاسی و مذهبی مصر مورد توجه خاص قرار گرفت و در سمت و سودهی جنبش اخوان نقش به سزایی گذاشت.

استاد هضیبی مخالف رویکردهای خشونت‌آمیز برخی جناح‌های افراطی منشعب از اخوان‌المسلمین مانند حزب التحریر بود و مهمترین تلاشش برای تقویت جریان اعتدال گرایانه در اخوان بود ولی با این حال بخاطر مخالفت ها با حکومت و تاکید بر اسلامی شدن قوانین در سال ۱۹۵٤ برای بار دوم زندانی و محکوم به اعدام شد و در نهایت حکمش به حبس ابد تخفیف یافت. یکسال بعد، بخاطر سن زیادش از زندان خارج و تبعید شد و در سال ۱۹٦۱م حکم تبعیدش از سوی محکمه ملغی اعلام گردید.

در سال ۱۹٦۵م مجددا همراه دیگر فعالان سیاسی مصری توسط نیروهای امنیتی جمال عبدالناصر، بازداشت شد و به زندان افتاد. با روی کار آمدن انور سادات و اعلام عفو عمومی از سوی وی در سال ۱۹۷۱ الهضیبی هم آزاد شد و یکسال بعد چشم از جهان فروبست.

عمر التلمسانی، سومین مرشد اخوان

عمر التلمسانی(۱۹۷۳-۱۹۸٦) از نسل اول اخوان بود که در سال ۱۹۳۳ در کنار امام حسن البنا به اخوان پیوست و در دوره‌ای رهبری اخوان‌المسلمین را به عهده گرفت که دولتمردان مصر (انور سادات) به‌دنبال تنش‌زدایی با این گروه و جلب همکاری آن به جای تقابل بودند. هرچند حاکمیت آن‌زمان، حاضر به رسمیت شناختن اخوان‌المسلمین و فعالیت‌هایش در مصر نبود، اما سیاست سادات که قبول این گروه به عنوان گزینه‌ای در برابر چپگراها و تندروها بود، فشارها را بر این گروه به شکل قابل توجهی کاهش داد. سومین مرشد اخوان، در حالی رهبری جماعت را به‌عهده گرفت که قرارداد کمپ دیوید با اسرائیل توسط سادات به امضا رسید. و زمامداری ایشان به سازماندهی تظاهرات گسترده علیه سادات منجر شد که به‌دلیل آن، در سال ۱۹۸۱م موصوف به‌همراه بسیاری از کادرها و اعضای اخوان، مجددا راهی زندان شدند.

استاد عمر تلمسانی در سال ۱۹۸٦م درگذشت که با تشییع جنازه ای میلیونی با حضور رهبران و متفکرانی از جهان اسلام به خاک سپرده شد. مهمترین تالیف ایشان کتاب «ذکریات لا مذکرات» است که درباره عقاید و ایدئولوژی و تاریخ اخوان المسلمین نوشته شده است که از معتبرترین منابع شناخت اخوان به حساب می آید.

محمد حامد أبوالنصر، چهارمین مرشد اخوان

محمد حامد ابونصر(۱۹۸٦-۱۹۹٦) متولد ۱۹۱۳ و از اعضای نسل اول اخوان است که در سال ۱۹۳٤ در کنار امام حسن البنا به جماعت پیوسته است و در سال ۱۹۵٤ با دیگر اعضای این جنبش زندانی و حکم ۲۵ سال زندان برایش صادر گردید و ۲۰ سال از عمر خویش را در پشت میله‌های زندان به سر برد. در دوره ابونصر، اخوان المسلمین به کشورهای مختلف اسلامی گسترش یافت و مورد اعتماد، محبوبیت و استقبال ویژه‌ای قرار گرفت؛ شاید یکی از انگیزه‌ها این بود که شوروی‌ها در آن زمان، افغانستان را اشغال کرده بودند و منافع قدرت‌های غربی مورد تهدید قرار گرفته بود، بدین لحاظ، جنبش اخوان المسلمین یگانه حرکتی به شمار می‌رفت که با نفوذ گسترده در کشورهای اسلامی می توانست علیه تهاجم شوروی به افغانستان به راحتی مقاومت کند. چهارمین رهبر اخوان در راستای برداشتن اختلافات از میان مجاهدین افغانستان و همچنان نقش آفرینی در جنگ کویت و محکومیت حضور نظامی ایالات متحده در منطقه، تلاش‌های شایانی کرد تا آنکه در سال ۱۹۹٦م چشم از جهان فروبست.

مصطفی مشهور، پنجمین مرشد اخوان

استاد مصطفی مشهور(۱۹۹٦ - ۲۰۰۲) پنجمین رهبر اخوان‌المسلمین در سال ۱۹۲۱م در خانواده‌ای ثروتمند متولد شد که روابط نزدیکی با رهبران سیاسی مصر داشت. وی در سال ۱۹۳٦م به عضویت اخوان درآمد و در سال ۱۹٤۸ به اتهام همکاری در ترور پاشا دستگیر و به زندان افکنده شد و در طول سالهای (۱۹٤۸-۱۹۵۱ م) ۹۸ جلسه محاکمه برایش تشکیل شد و سخت ترین شکنجه‌ها را تحمل کرد. بار دوم در سال ۱۹۵٤ به جرم شرکت در ترور ساخته‌گی مبارک دستگیر و تا سال ۱۹٦٤ به مدت ده سال را در زندان به‌سر برد؛ در سال ۱۹٦۵ بار دیگر، جمال ناصر برای تمام کسانی که قبلا زندانی بودند ومدت زندان‌شان سپری شده بود حکم زندان داد و دوباره ایشان دستگیر و تا عفو عمومی ۱۹۷۱م در زندان سادات به سر برد. بعد از ترور سادات با جمعی از اعضای مکتب ارشاد اخوان به کویت رفت و در سخنرانی‌ای اعلام کرد: «اخوان هیچ نقشی در ترور سادات نداشته است و عمل ما منطبق بر گفتار مرشد ثانی است که فرمود»دعاة لا قضاة» و راه ما دعوت مردم به حکمت و موعظه حسنه است نه حکم

و قضاوت». به دنبال آن، در سال ۱۹۸٦م با اعضای مکتب ارشاد به آلمان (فرانکفورت) رفتند.

همه این سختی ها و با گذراندن نیمی از عمر خویش در زندان های طاغوت، باعث نشد که استاد مصطفی مشهور، آرمانها و راه و رسم حسن البنا را فراموش کند و همیشه جوانان را به دوری از افراط و خشونت، و فعالیت های اجتماعی تشویق میکرد. وی بعد از مرگ التلمسانی به قاهره برگشت و نائب مرشد عام، ابوالنصر شد و بعد از وفات ابوالنصر در سال ۱۹۹٦ به رهبری جماعت برگزیده شد.

محمد المأمون الهضیبی، ششمین مرشد اخوان

محمد المأمون حسن إسماعیل الهضیبی(۲۰۰۲ - ۲۰۰٤) ششمین رهبر اخوان‌المسلمین، متولد سال ۱۹۲٤م کوتاه‌ترین دوران رهبری در این گروه را داشت و تنها دو سال پس از به عهده گرفتن این مسئولیت در سال ۲۰۰٤ میلادی چشم از جهان فروبست. وی که پسر دومین رهبر اخوان‌المسلمین بود از کودکی با اخوان آشنا گردید و مانند پدرش درس حقوق خواند و در بازداشتهای سال ۱۹۵٦م قاضی محکمه در غزه بود و همانجا ماند اما به خاطر مقاومت درمقابل جیش صهیونی دستگیر و بعدها به ناصر تحویل شد و تا سال ۱۹۷۱م در زندان ماند.

وی در دوره ابوالنصر سخنگوی رسمی اخوان بود و در دوره مشهور به‌عنوان نائب مرشد انتخاب گردید. دوران رهبری او با بالا گرفتن دوباره اختلافات با حاکمیت همراه بود و موجی از دستگیری‌ها برای مهارساختن فعالان این گروه در مصر به راه افتاد. الهضیبی پسر به نوعی ادامه‌دهنده‌ی باورهای الهضیبی پدر بود و از این بابت لااقل با دو سلف خود تفاوت‌های زیادی داشت.

او هم معتقد به حذف اختلافات مذهبی و حرکت در جهت یکپارچگی جهان عرب بود و در راه تحقق این هدف، گام‌هایی هم برداشت که چراغ راه محمد مهدی عاکف، خلفش شد. مهمترین اثر وی کتاب «الإخوان المسلمون ستین قضیة ساخنة» است که در سال ۱۹۹۸م چاپ شد و به بیان جایگاه اخوان المسلمین در میان گروه های مختلف اسلامی می پردازد و در ادامه، برخی عقاید و شعارهای اخوان را توضیح میدهد. همچنین به علل و چرایی انشعاب برخی جریانات از اخوان می پردازد.

محمد مهدی عاکف، هفتمین مرشد اخوان

محمد مهدی عثمان عاکف (۲۰۰٤-۲۰۱۰م) در سال ۱۹۲۸م زاده شده و در ۱۲سالگی با اخوان آشنا شد و از همان طفولیت از مریدان حسن البنا بود و تحت نظر شیوخ اخوان تربیت یافت. وی درسال ۱۹۵۱م به دانشگاه حقوق رفت و در جنگ ضد انگلستان رهبری یگان‌های دانشجویی را بر عهده گرفت و درسال۱۹۵٤م به اتهام همکاری با سرلشکر عبدالمؤمن عبدالرئوف، از امرای ارتش که رهبری کودتا علیه ملک‌فاروق آخرین پادشاه مصر را به عهده داشت، دستگیر و در ابتدا به اعدام محکوم شد و سپس حکم اعدامش به حبس ابد تخفیف یافت و تا سال ۱۹۷٤م در زندان ماند. بعد از رهایی از زندان به ریاض رفت و مشاور و مسئول همایش‌های بین المللی «مجمع جهانی جوانان مسلمان» شد. سپس مدیر مرکز اسلامی مونیخ و به دنبال آن، از سال ۱۹۸۷م تا حال عضو مکتب ارشاد اخوان می‌باشد.

استاد عاکف، در پیوند به وحدت امت اسلامی به خصوص میان شیعه و سنی در دوره رهبریت خویش تلاش فراوان نمود و از موضع ایران در رابطه به پروسه غنی سازی یورانیم و جنگ ۳۳ روزه حزب الله علیه رژیم صهیونیزم حمایت و به ملامتی عرب‌ها پرداخت. بالآخره در سال ۲۰۱۰ به دلیل سن بالایش از رهبریت اخوان کنار رفت.

محمد بدیع، هشتمین رهبر اخوان

استاد دکتور محمد بدیع عبد المجید سامی در سال ۱۹٤۳ زاده شده است. وی برای اولین بار در سال ۱۹٦۵م به مدت ۹سال و بار دوم در سال ۱۹۹۸ به مدت ۳ سال حبس محکوم گردیده و سپس در سال ۲۰۱٤ زندانی و محکمه مصر به اعدام ایشان حکم نموده اند. استاد بدیع پس از انتخاب به رهبری جماعت در سال ۲۰۱۰م اعلام کرد : «اصلاح جامعه تنها از راه‌های مسالمت آمیز و مبارزات قانونی، به دور از خشونت و اجبار و از طریق گفت‌وگو و مذاکره امکان پذیر است. به همین دلیل در آن زمان تاکید کرد، جماعتی که «حسن البنا» در سال ۱۹۲۸ میلادی بنیانگذار آن بود، تمام اشکال و انواع خشونت را از هر طرف چه حکومت و چه معارضان و چه جماعت، رد می کند.»

بدیع سعی کرد با احتیاط کامل حرکت کند و بدون اشاره و اسم آوردن از سران عرب و پرهیز از اختلافات و تاکید بر مشترکات، راه مرشد قبلی یعنی محمد مهدی عاکف را دنبال کند. وی در یادداشتی وظیفه فرمانروایان امت را خدمت به اسلام دانسته و گفته بود: «فرمانروایان چه‌وقت از خواب غفلت بیدار می‌شوند تا مسئولیت شان را ادا کنند؟ چه وقت درک می کنند که خواسته‌ی اصلی از ایشان، پشتیبانی از یکدیگر، وحدت اسلامی و ترک اختلافاتی است که توانمندی های‌شان را به ناتوانی مبدل کرده است؟ به تحقیق فرماندهان یک و نیم میلیارد مسلمان، توان مقابله با چند میلیون صهیونیست را که با مقدسات ما بازی می کنند، دارند! در توان شان هست که پیروزی مطلوب و خواسته شده را متحقق سازند».

کارشناسان تا پیش از آغاز انقلاب اخیر مصر در مقابل حسنی مبارک بر این باور بودند که دیدگاه‌های بدیع جماعت را سازمان یافته‌تر کرد و همین موجب شد تا این سازمان بیش از فعالیت‌های سیاسی بر فعالیت‌های ایدئولوژیکی و تربیتی و سازمانی تمرکز کند، اما انقلاب مردم مصر همه محاسبات بدیع و جماعت را به‌هم ریخت و آنها خود را در برابر فرصتی یافتند تا پس از ۸۰ سال فعالیت محرمانه و سری، به صورت علنی وارد عرصه سیاسی مصر شوند.

به این ترتیب پس از پیروزی انقلاب مصر و سرنگونی حکومت حسنی مبارک، جماعت اخوان المسلمین به رهبری محمد بدیع در انتخابات پارلمانی مصر شرکت کرد و بیشترین کرسی‌ها را از آنِ خود کرد تا پس از آن، در انتخابات ریاست جمهوری مصر «خیرت الشاطر» را به عنوان کاندیدای خود در این انتخابات معرفی کرد و چون خیرت الشاطر به دلایل قانونی توسط کمیته انتخابات رد صلاحیت شد، «محمد مرسی» به عنوان کاندیدای جماعت معرفی و به ریاست جمهوری مصر برگزیده شد.

در جریان اعتراضات پس از کودتای ۲۰۱۳ علیه محمد مرسی که به اعتراض گسترده اخوان المسلمین و تحصن آنها در مسجد رابعه عدویه در قاهره و چندین نقطه دیگر در مصر انجامید، محمد بدیع در جمع هواداران اخوان ظاهر شد و دستگیری محمد مرسی را محکوم کرد. دولت موقت مورد حمایت نظامیان حکم به دستگیری وی داد. پس از دستگیری، وی بارها به همراه محمد مرسی در دادگاه ظاهر شد و مشروعیت دادگاه را زیر سوال برد. در سال ۲۰۱۴ دادگاهی بدوی در مصر وی را به همراه ٦۸۲ نفر از اعضای اخوان المسلمین به اعدام محکوم کرد.

سعودي عربستان او د افغانستان قضيه

د ستراتېژيکو او سيمه‌ييزو څېړنو مرکز

له تېرو دوو اوونيو راهيسې سعودي عربستان د افغانستان په تړاو دوه ځله څرګندونې کړې دي. رياض، لومړی په کابل کې د عراق پر سفارت شوی برید وغانده او له افغان حکومت سره يې د «تروريزم» پديدې د ختمولو په پار، د همکارۍ ژمنه وکړه . وروسته په افغانستان کې د سعودي سفارت شارزدافير مشاري مزغل الحربي هم له بي بي سي سره په يوه مرکه کې طالبان د يوې «ترهګرې» ډلې په نوم ياد کړل او پر قطر يې هم تور ولګاوه، چې له طالبانو سره مرستې کوي. ده وويل: «د قطر حکومت د يو شمېر ترهګرو ډلو مشران په خپله غېړه کې ساتلي او په افغانستان کې له ترهګرو ډلو ملاتړ کوي» .

د سعودي دا ډول څرګندونې په وروستيو دوو لسيزو کې بېساري دي او له تېرو دوو مياشتو راهيسې د رياض دا ډول څرګندونې، له افغان چارواکو سره کتنې او افغانستان ته د قطر د غيرمقيم سفير سفر، د دې ښکارندويي کوي چې د خليج ډيپلوماتيک بحران ريښې تر افغانستانه هم راغځېدلې دي.

په بل اړخ کې افغان طالبانو هم د سعودي د شارزدافير پر خبرو غبرګون وښود او د قطر دفتر يې د افغانستان د قضيې د حل لپاره پرانيستی وباله. دوی له سعودي عربستانه وغوښتل چې د افغانستان په قضيه کې «مثبت» رول ولوبوي .

دا چې د افغانستان په قضيه کې د سعودي رول څه ډول دی؟ د افغان طالبانو او سعودي عربستان ترمنځ سياسي اختلافات له کله پيل شوي او سعودي په افغان سوله کې څه کولای شي؟ دا او دې ته ورته موضوعات مو دلته څېړلي دي.

په افغان قضيه کې د سعودي رول

افغانستان په تاريخي توګه په سعودي کې له موجودو حکومتونو سره هلته د مذهبي مقدساتو له کبله، ښې اړيکې لرلې دي. خو د آل سعود له کورنۍ سره يې نږدې اړيکې بيا د محمد داوود خان د صدارت په دوره کې پيل شوې. هغه مهال داوود خان غوښتل، چې ځان د شوروي له ملګرۍ لرې او د شوروي پر مرستو ډېر متکي نه وي. له همدې کبله يې سعودي ته سفر وکړ او له هغه هېواده يې يو شمېر مرستې هم ترلاسه کړې؛ خو د ثور کودتا او د شورويانو يرغل بيا د افغان حکومتونو او سعودي ترمنځ اړيکې خړې پړې کړې.

سعودي د ثور له کودتا وروسته او د طالبانو تر راتګ پورې، د افغان حکومتونو پرځای له افغان مجاهدينو او په پاکستان کې له افغان مهاجرينو څخه پراخ ملاتړ وکړ. د افغان جهاد پرمهال تر ډېره د سعودي مالي او بشري مرستې وې، چې افغان مجاهدين او مهاجرين يې تکيه کړې وو.

کله چې طالبانو کابل ونيوه، نو سعودي د مجاهدينو له حکومت وروسته په لومړي ځل د طالبانو اسلامي امارت په رسميت وپېژانده او په دې توګه له پاکستان او عربي اماراتو وروسته دريم هېواد شو، چې داسې يې وکړل. د طالبانو د نظام له ړنګېدو وروسته هم، سعودي عربستان له نوي افغان حکومت سره خپلې مرستې پيل کړې، د توکيو په ۲۰۰۲ کال کنفرانس کې يې له افغانستان سره د ۲۲۰ ميليون ډالرو مرستې ژمنه وکړه. وروسته يې هم څو ځله له افغانستان سره مرستې وکړې؛ خو بيا هم له افغانستان سره د نورو هېوادونو په پرتله د سعودي د مرستو حجم کم و.

سعودي له ۱۹۷۸ کال څخه تر ۲۰۰۱ کال پورې د افغانستان په قضيه کې اساسي لوبغاړی و او تر ډېره يې د افغانستان د سولې په پروسه کې فعال رول لوبولی و. د جهاد پرمهال له افغان جهادي ډلو او کډوالو څخه د بېکچې ملاتړ له کبله، پر دغو ډلو يو څه نفوذ هم لري. دغه راز د مسلمانانو د دوو مقدسو ځايونو له کبله، د اسلامي نړۍ زړه بلل کېږي او ډېری ورته په احترام قايل دي. له همدې ځايه وه، چې حامد کرزي هم د خپلې دورې پرمهال څو ځله سعودي ته سفرونه

وکړل او له ریاض څخه یې وغوښتل، چې له ۲۰۰۱ کال وروسته هم، د افغانستان د سولې په پروسه کې یو ځل بیا فعال رول ولوبوي. مگر د حامد کرزي دا هڅې تر ډېره ناکامې شوې او سعودي عربستان هغسې فعال رول ونه شو لوبولای، ځرنگه یې چې د افغان جهاد پرمهال لوبولی و.

د طالبانو او سعودي عربستان سیاسي اختلافات

د افغان طالبانو او سعودي عربستان ترمنځ لومړي سیاسي اختلافات د اسامه بن لادن د قضیې پر سر هغه مهال راپورته شول، چې اسامه په ۱۹۹۸ کال کې په شمالي افریقا کې، په یو شمېر امریکایي سفارتونو په بریدونو کې تورن شو. په همدې موخه د سعودي د استخباراتو مشر ترکي الفیصل افغانستان ته سفر وکړ او په کندهار کې یې د طالبانو له مشر ملا محمد عمر سره ولیدل. د یو شمېر کتابونو له مخې، دغه کتنه ترخه وه او د دواړو ترمنځ لفظي شخړه رامنځته شوه.

له ۲۰۰۱ کال وروسته، سعودي عربستان د افغان حکومت ملاتړ وکړ. له همدې کبله وه، چې کله په ۲۰۰۹ کال کې د طالبانو دیپلومات سید طیب اغا له سعودي عربستانه وغوښتل، چې د دوی کوربه‌توب وکړي، نو ریاض د طالبانو پر وړاندې دوه شرطونه کېښودل: لومړی، له القاعدې سره به پرېکون اعلانوي؛ دویم، د افغانستان اساسي قانون به منې؛ خو دغه دواړه شرطونه طالبانو ونه منل او دا یې د دوی له کوربه‌توبه د سعودي انکار وباله.

وروسته، چې کله افغان طالبانو په منځني ختیځ کې له قطر او ایران سره روابط زیات کړل؛ دغه کار هم د سعودي-طالبانو پر اړیکې ژوره اغېزه وښندله او له همدې ځایه ده، چې اوس ریاض په قطر کې د طالبانو له سیاسي دفتر سره مخالفت کوي او ترڅنگ یې په ټیټه کچه طالبان د یوې «تروریستي» ډلې په توگه هم پېژني.

افغانستان او د خلیج ډیپلوماتیک بحران

د ۲۰۱۷ کال په جون میاشت کې په خلیج کې هغه مهال دیپلوماتیک بحران رامنځته شو، چې کله سعودي عربستان، بحرین، مصر او عربي متحده اماراتو په لسو دقیقو کې دننه یو پر بل پسې له قطر سره دیپلوماتیکې اړیکې پرې کړې او ترڅنگ یې په جغرافیایي او اقتصادي توگه د قطر د منزوي کولو هڅه هم وکړه. په ښکاره توگه د دغه بحران تر شا پر قطر د یو شمېر خلیجي هېوادونو دا تورونه وو، چې د ځینو «تروریستي» ډلو ملاتړ کوي .

تېره اوونۍ په افغانستان کې د سعودي شارزدافیر د ریاض تگلاره روښانه کړه او ویې ویل، چې سعودي عربستان طالبانو ته دا مهال د یوې «ترهگرې» ډلې په سترگه گوري او له قطر سره یې اړیکې ورته د اندېښنې وړ دي؛ دوی په قطر کې د طالبانو له دفتر سره کلک مخالفت لري؛ ځکه د دوی په اند، دا له طالبانو سره د مرستې یوه سرچینه ده؛ د دغه دفتر له لارې له بېلابېلو هېوادونو سره اړیکې نیسي، مرستې او ملاتړ ترلاسه کوي.

د سعودي له‌خوا دا ډول څرگندونې داسې مهال کېږي، چې څو اوونۍ وړاندې د افغانستان لپاره د قطر غیرمقیم سفیر «صفر بن مبارک المنصوري» کابل ته سفر وکړ او د افغانستان د بهرنیو چارو له سرپرست وزیر سره یې وکتل. که څه هم د بهرنیو چارو وزارت په اعلامیه کې د دغې کتنې په تړاو ډېر څه نه دي راغلي؛ خو د یوې سرچینې له قوله، قطر له افغانستانه د خلیج په ډیپلوماتیک بحران کې ملاتړ غوښتی. د دغې سرچینې د معلوماتو له مخې، افغان حکومت هم خپله څو میاشتې پخوانۍ غوښتنه، چې افغان ولسمشر د قطر له بهرنیو چارو وزیر سره د کتنې پرمهال کړې وه، بیا تکرار کړه. هغه مهال افغان ولسمشر په قطر کې د طالبانو د سیاسي دفتر پر تړلو سربېره د طالبانو د مالي سرچینو وچولو او د پگواش موسسې د فعالیتونو د مخنیوي غوښتنه وکړه . له دې یوه نیمه میاشت وړاندې، په افغانستان کې د مصر سفیر او د سعودي اوسني شارزدافیر هم له حامد کرزي سره په همدې موخه لیدلي وو او له هغه یې غوښتي وو، چې د خلیج په ډیپلوماتیک بحران کې د قطر پرضد د مصر او سعودي ننگه وکړي . په دې توگه، د خلیجي هېوادونو د دوې میاشتې وړاندې پیل شوي دیپلوماتیک بحران ریښې افغانستان ته هم راوغځېدې.

افغان حکومت هم په دوه‌لارۍ کې واقع دی. له یوې خوا غواړي، چې که طالبان خبرو اترو ته نه حاضریږي نو په قطر کې دې د طالبانو دفتر وتړل شي او له دې لارې د طالبانو د ډیپلوماسۍ په لاره کې خنډ وگرځي. خو په بل اړخ کې د ملي یووالي حکومت د افغانستان په تاریخ کې د بل هر وخت په پرتله له سعودي عربستان سره هم پیاوړې اړیکې لري. نو ځکه به ښایي ونه غواړي، چې د خلیج په دیپلوماتیک بحران کې دخیل شي؛ مگر بیا هم په قطر کې د طالبانو سیاسي دفتر او له سعودي سره د افغان حکومت ستراتېژیک دوله اړیکې به، له دې دواړو څخه د یوه لوري په لور تگ اغېزمن کړي.

سعودي په افغان سوله کې څه کولی شي؟

له تېرو څو لسیزو راهیسې کابل د افغانستان د قضیې د حل لپاره تل پاکستان او سعودي عربستان ته سترگې اړولې دي. له همدې ځایه ده، چې حامد کرزي او بیا اشرف غني هم د افغانستان د جگړې پای ته رسولو په خاطر، له سعودي مرستې وغوښتې.

په بل اړخ کې، سعودي تر دې مهاله هم، پر افغان طالبانو نفوذ لري. له همدې امله ده، چې د سعودي له‌خوا پر طالبانو د «تروریستي» ډلې د تور په غبرگون کې دغې ډلې په خپله اعلامیه کې نور هېڅ نه دي ویلي او یوازې یې د قطر سیاسي دفتر د موخې سپیناوی کړی او ترڅنگ یې د افغانستان د قضیې حلولو په تړاو، له سعودي څخه د «مثبت» رول غوښتنه هم کړې ده.

همدا ښه فرصت دی، چې سعودي د خپل پراخ نفوذ او په اسلامي نړۍ کې د روحاني او مذهبي مقام له کبله، د دا ډول څرگندونو پرځای د افغان طالبانو او افغان دولت ترمنځ منځگړیتوب وکړي؛ ځکه دواړه ښکېل لوري پر سعودي نیک باور لري او دا به په اسلامي نړۍ کې د سعودي عربستان پر نرم ځواک هم خورا مثبت اغېز وکړي. د دې ترڅنگ د ټرمپ اداړې او ریاض ترمنځ هم، د اوباما د دورې په پرتله اړیکې ښې دي، کوم څه چې د افغانستان د سولې پروسې پر بریا مثبت اغېز ښندلی شي.

نا زیباتر از دیروز!!

عبدالوهاب هائد

یکی از استخوان سوزترین دردهای که از چهار دهه بدین‌سو به درازای قامت سیاست در افغانستان ریشه دوانیده و با گذشت هر روز، انرژی و تاب و توان را ازین کشور و نظام‌های نوپایش می‌گیرد، تنش‌های سیاسی درونی در میان احزاب و جریان‌های مطرح سیاسی، به ویژه احزاب اسلامی از بدو تأسیس تا کنون است.

با آنکه شکل گیری این احزاب و جریان‌ها از همان مبنا بر اساس یک تفکر واحد و یک قرائت نسبتاً فراگیر از دین بیرون آمد؛ اما به مرور زمان این احزاب در امتداد سفر سیاسی شان به ادامه‌ی تاریخ و پس از آن‌که آهسته آهسته به قوام می‌رسیدند و جوان و جوانتر می‌شدند، دچار اختلافات درونی ناشی از نبود بینش سیاسی و ضعف مدیریت، در اوج نیازها و ضرورت‌های کاری شان شدند.

این ضعف و بیچاره‌گی در درون احزاب سیاسی اسلامی در افغانستان، از آنجا نشأت کرد که احزاب و رهبران سیاست‌گر شان بر اساس ایجابات زمان و مورد تجاوز قرارگرفتن کشور از سوی اتحاد جماهیر شوروی سابق و اختناق سیاسی موجود فراراه فعالیت‌های دینی-سیاسی در کشور، تحرکات نظامی را بر تحرکات سیاسی ناگزیر ترجیح دادند و هواداران این احزاب که عمدتاً از طیف بی‌سواد جامعه بودند، با همان خامی و نا پخته‌گی رهسپار کارزار سیاست و پیکار گرم شدند که در نتیجه ضمن اینکه به بخشی از آرمان شان که آزادی کشور بود نائل آمدند، به حریفان تازه و سخت‌گیری هم در مقابل هم مبدل شدند. خامی و عدم تربیت جهادی-سیاسی پیروان و هواداران این احزاب و جریان‌ها از یک‌سو، خواسته‌ها و تمایلات نا همگون و حس رو به فوران سیادت در اندیشه‌ی رهبران از سوی دیگر، ضم مداخلات و قید و بندها و شروطی که از سوی حمایه‌گران سیاسی مطرح بود، باعث شد تا بخش اعظمی از آرمان‌های ملت مسلمان افغانستان از نیمه راه به وسیله‌ی در کمین نشسته‌گان خدا نا باور وابسته به شرق و غرب به سرقت برود.

همان بود، که کم‌ترین بگومگوها و سوء برداشت‌ها باعث شد تا هزاران انسان درین سرزمین به خاک و خون کشانده شود و عالمی از ثروت و سرمایه و دارایی عامه به تاراج برود و یا در آتش نیستی منهدم شود. اشتباهاتی که حتا در سالیان پسین هر ازگاهی سنگی بر پای جهادگران و سیاست‌مداران مربوط به احزاب اسلامی در افغانستان شد و تحت عناوین مختلفی گاه و ناگاه به رخ شان کشانده می‌شد. این زدو بندها حضور مجاهد مردان راستین کارزار جهاد را در نظام‌های پسا طالبانی نیز به پرسش برد و یاهم کم‌رنگ‌تر ساخت و علی الرغم همه جان‌فشانی‌های که مجاهدان در میادین کارزار از خود نشان دادند، بهره‌ی شایسته و بایسته‌ای از پیروزی و پس از پیروزی نداشتند.

روی‌هم‌رفته، پس از گذشت آن همه سالیان نزاع و کشمکش و فراز و فرودهای که این ملت به تجربه گرفت، باز هم با قیمت خون چندین هزار انسان و ریختن تُن‌ها بم و باروت توسط آمریکایی‌ها درین سرزمین، نظامی بر حسب تمایل خارجی‌ها و ناگزیری افغان‌ها شکل گرفت؛ باز هم بخشی از همین قافله‌ی جبهه و جهاد که به زعم خود شان از وارثان جهاد و آزادی بودند، قسمتی از بدنه‌ی نظام جدید در کشور را شکل دادند؛ و بخش دیگر در بیرون نظام به مخالفت با نظام پرداختند و بازهم گاهی به مقتضای زمان و گاهی حسب تمایل خود شان سیاست کردند و هرچیز را با هر برداشت و هر شیوه‌ای که خواستند به کار بردند.

متأسفانه اشخاص و افرادی از میان، به ادامه‌ی سال‌های امارت جهادی شان در گوشه و کنار افغانستان، به جمع کردن ثروت و سرمایه و ساختن آسمان‌خراش‌ها پرداختند و عده‌ای هم کمر بستند تا خواسته‌های شان را از طریق فشار بر حاکمان و نظام‌داران بقبولانند. انتظارات و توقعات رؤوس جبهات و جریان‌ها درین گیر و دار تا حدودی براورده شد، کسانی صاحب بلند منزل و دکان و سرای شند و عده‌ی هم به جاه و مکنت سیاسی و نان و نام نام نائل آمدند.

دوران سیاست‌گری این بزرگ‌مردان هم با دوستان و یاران دموکرات شان چنانکه باید، درست از آب در نیامد، ملیاردها دالر نیست و نابود شد، فرصت‌های بزرگی از دست رفت، وعده‌ها و شعارها حتا به فیصدی اندک هم جامه‌ی عمل نپوشید. مهم‌ترین چیزی که مردم افغانستان و به ویژه قشر آسیب پذیر مملکت توقع داشتند که آن امنیت و رفاه نسبی بود، آن هم ضمن اینکه تأمین نشد، از ملت گرفته شد.

به همه حال، صفحه‌ی سیاست چنان تیره و تار شد که حتا تقسیم قدرت و ساختار نظام در افغانستان دیگر باره مرز تابعیت از قانون را عبور کرد و همان وثیقه‌ی ملی که توسط نماینده‌گان مردم و به فرمایش تیوریسن‌های دموکرات به‌نام قانون اساسی تدوین شده بود هم، مواد و مفرداتش به پرسش کشیده شد. تا اینکه سه سال قبل، حکومت وحدت ملی برخلاف همه موازین حقوقی و قانونی حسب نیاز زمان شکل گرفت و مسؤولیت بدوش کشیدن بار گران رفاه و امنیت و دولت داری را عهده دار شد.

امروزه که در دید ملت افغانستان، کارگزاران سیاسی به دو بلوک اسلامیست و دموکرات تقسیم شده اند، هنوز هم توقعات مردم

از هر دو طیف تعریف شده در اذهان شان به‌گونه‌ی متفاوت وجود دارد، با آنکه دموکراتان فریاد اسلام گرایی سر می‌دهند و اسلامیست‌ها با دموکراسی استدلال می‌کنند؛ اما بازهم خواسته و یا نا خواسته حرف و حدیث‌های این دو جبهه را به اهداف وجودی شان برچسب می زند و جهت حرکت شان با اصالت فکری شان ارزیابی می‌شود.

حالا هم چه بخواهند، چه نخواهند، مجاهدان دیروز و نظام سازان امروز، بخشی از بدنه‌ی سیاست و نظام امروز را شکل می‌دهند و هم‌رکاب با بازی‌گران سیاسی متأثر از غرب، در یک خط روان اند. همه وعده‌ی تغییر و دیگرگونی به مردم را داده و از مدیریت سیاسی و وحدت و همسویی سخن رانده اند. پیوستن حزب اسلامی به رهبری آقای حکمتیار در پی توافقنامه‌ی صلح به بدنه‌ی دولت و اعلان آماده‌گی آن حزب به فعالیت‌های سیاسی بجای فعالیت‌های نظامی ضمن اینکه تا حدودی از دستاوردهای حکومت به شمار می‌رفت، این امید را در میان مردم تقویت کرد، که ان‌شاالله دیگر بهبودی در امنیت و سیاست و اقتصاد روی خواهد داد و ملت نفس راحتی ازین به بعد خواهند کشید؛ اما با آنکه این امیدواری هنوز باقیست، نگرانی نیز و جود دارد که باز هم افزون خواهی‌ها و حفظ ثروت و سرمایه و تصاحب بیشتر قدرت، یک‌بار دیگر این فرصت را ازین رهبران و پیروان شان در احزاب بگیرد و باز هم بجای فرصت آفرینی فاجعه بیافرینند.

چنانچه از جبهه‌گیری‌های تازه‌ی سیاسی میان این احزاب، به ویژه حزب اسلامی و جمعیت اسلامی پیداست، هنوز بزرگان و سیاست‌گران درین دو حزب، بالای موارد کوچکی حساب می‌کنند و هنوز در اندک موضوعی روزها نقل مجلس شان می‌شود و هر کار شان به تفرقه اندازان ملی و بین المللی بهانه می‌دهد؛ گویی گذشته‌های تاریک چند سال قبل به صورت قطع از یاد شان رفته است و آن همه بیداد و بیچاره‌گی که از اشتباهات ایشان و مساعد کردن زمینه برای دسته‌های مغرض و تبه‌کار برین کشور رفت، چیزی نبود.

رهبران و بزرگان سیاست باید بدانند: آنانی که دیروز توانستند مشترکات ارزشی و رشته‌های محکم وحدت میان شان را نامرئی جلوه دهند، با اتکا به هریک از ایشان آنان را برعلیه جبهه‌ی دیگر بر انگیزند و بهترین فرصت‌ها و زمینه‌ها را از ایشان و مردم افغانستان بدزدند، حالا هم جرارتر و مکارتر از قبل در کمین نشسته اند و حالا هم آماده اند تا آتش نفاق و رویا رویی سیاسی و نظامی را در میان شما شعله‌ور کنند و از تقابل شما به گرمی و هیجان خاص لذت برند.

انتظار ملت با شهامت افغان از رهبران شان این است که باید به هشیاری رسیده باشند و باید حساسیت‌ها را درک کنند، وضعیت شکنند امنیتی و قتل و کشتار بی رحمانه در اینجا و آنجای کشور و جو فلاکت‌بار سیاسی در سرزمین شان را به تحلیل بگیرند. باید بدانند که در افغانستان از سیاست، اجتماع، اقتصاد، فرهنگ و تعلیم وتربیه فقط نام است و بقیه همه یأس است و بیچاره‌گی.

مردم انتظار دارند، که رهبران بدانند که کار از کجا می‌لنگد و در کجای فعالیت‌های شان اشکال وجود دارد.. باید تا دیر نشده است، بر خواسته‌های ناشی از هواو هوس و قدرت طلبی شان غالب آیند، بر فعالان فیسبوکی و رسانه‌ای شان هدایت لازم دهند تا بیشتر ازین به آتش کینه و نفرت پکه نزنند و هر نکته‌ی کوچکی را بهانه‌ای بزرگی برای رویا رویی در مقابل هم نسازند.

سعی کنند تا دیگر حد اقل صفحات تاریخ کشور را پس از این هم خدای نخواسته با اشتباهات شان رنگین نکنند. بکوشند، افتخاراتی را که در اثر تلاش و پیکارشان و در نتیجه‌ی ریاضت و تکلیف بدست آورده بودند، با هبای سهو و اشتباه تیره نسازند. زیرا اگر باز هم امتیاز خواهی و تصاحب قدرت با غلبه بر خرد سیاسی و بینش دینی بتواند فرصت سوزی کند و امکانات و داشته‌های اندک کنونی را هم از ملت افغانستان بگیرد؛ دیگر تاریخ ایشان را نخواهد بخشید و نام شان نا زیباتر از دیروز، بر تاریخ کشور تسجیل خواهد شد.

از استعمار تا استقلال

عیسی تمیم

استقلال در لغت بمعنی خود مختار بودن و در اصطلاح اداره کشور بدون مداخله بیگانه ها میباشد.

و کشور مستقل به کشوری اطلاق میشود که در تمامی ابعاد مستقل باشد، یعنی دارای استقلال سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی، فکری و ... باشد.

ولی امروزه زمانیکه بحث از استقلال میشود، تکیه بر استقلال اقتصادی بیشتر دارند که در نوع خود بااهمیت‌تر است. استقلال و آزادی کلمات اند که رابطه مستقیم با اراده، شرافت و انسانیت هر فرد و ملت دارد ورسیدن به استقلال کامل هدف هرملت است که ما نمونه های مختلف آنرا در تاریخ شاهد هستیم که کشور ها برای رسیدن به استقلال و آزادی مبارزه و فداکاری‌های همه جانبه نموده اند.

مردم مسلمان و مجاهد افغانستان با فداکاری و پایمردی درخت آزادی را با خون پاکشان آبیاری کرده‌اند و این موضوع را در تاریخ به اثبات رسانیده‌اند. چون انسانها مستقل خلق شده اند و مستقل بودن را دوست دارند. مستقل زیستن یک حلاوت و شیرینی خاص خود را دارد و کسانی به این حلاوت دست پیدا میکنند که فکر آزادی بسر دارند و برای رسیدن به آن تلاش میکنند.

استقلال یک ضرورت برای پیشرفت و بقاء کشور هاست تا بتوانند برای منافع کشور و ملت خود درست بیاندیشند و تصمیم درست گرفته بتوانند.

روی همین ملحوظ ۲۸ اسد سالروز استقلال افغانستان از استعمار انگلیس است، که مردم ما باروحیه بلند استقلال طلبانه، دلیری و ایمان‌داری کامل به خداوند بزرگ در مقابله با غول جهان بریتانیایی کبیر در چنین روزی به استقلال نائل آمدند و کشور ما را ثبت کشور های مستقل جهان نمودند.

سوال مطرح است که افغانستان چگونه توانست با هیچ خود بزرگترین ابر قدرت زمان را شکست دهد؟ به دید من همانا روحیه بلند ایمان‌داری به پروردگار واحد و توانا مهمترین دلیل شکست دشمن بوده است. ولی زمانیکه به وضعیت امروزی افغانستان از لحاظ استقلالیت نظر بیندازیم در میابیم که در تمام ابعاد مداخلات بیگانگان دیده میشود، از انتخابات ریاست جمهوری شروع تا اعمار بند برق.

بزرگان و گذشته گان ما با مال و جان خود از استقلال کشور دفاع کردند و مسؤولیت ایمانی و انسانی خود را ادا کردند، حال برماست که از این امر بزرگ پشتیبانی نموده و بخاطر حفظ آن تلاش نمایم.

ملت افغانستان باید برای خود کامگی خود وحدت خود را حفظ نموده و بر یک محور واحد که همانا قرآن است بسیج شوند و نگذارند که آرمان دین و ملت گذشته این مرزبون که همانا استقلالیت داشتن است پامال غفلت و سستی ما شود.

بیشترین مسولیت بخاطر بقاء آزادی نسبت به جوانان افغانستان داده میشود و من نیز به صفت یک جوان از همه برادران و خواهران جوان و مسلمان خود تقاضا میکنم که بیدار و آگاه بوده و نگذاریم که دشمنان با مکر و فریب خود یکبار دیگر ما را در زیر یوغ استعماری خود قرار دهند!

هفته نامه
بجز اصلاح اراده دیگری ندارم
اصلاح ملی
داسلام داصیل فهم منبر

- اصلاح ملی در ویرایش مطالب دست باز دارد.
- مطالب آمده مسترد نمی شود.
- مطالب منتشره بیانگر آرای نویسنده گان است.

شعارما

اصلاح فرد، خانواده و جامعه.
تأمین عدالت اجتماعی و قانونیت درکشور.
ترقی و انکشاف همه جانبهء افغانستان.

مرکز تشخیصیه
لابراتوار طبی سفیر

Safir Medical Laboratories

Safir Medical Laboratory Diagnostic Center

لابراتوار طبی سفیر
یک نام مطمئن در عرصهٔ
اجرا معاینات معیاری لابراتواری

هرنوع معاینات لابراتواری از قبیل بیوشیمی، سیرولوژی، روتین خون، ادرار، مواد غایطه، TFT,Semin Analysis پتالوژی و کلچر با سامان و لوازم مجهز و مدرن لابراتواری توسط دوکتوران و تکنالوجستهای مجرب با معیارات لابراتواری اجرا میگردد.

آدرس:
کابل، منزل دوم سپین زر پلازه،
نزدیک سینما بهارستان کارته پروان.
۰۷۹۹۱۵۲۳۲۹-۰۷۷۲۱۲۸۵۸۳
غزنی: منزل دوم اپارتمان دوم
فرخی هوتل بازار صرافی شهر غزنی
۰۷۰۰۹۲۸۴۹۸
لغمان: شهر مهتر لام بابا، مقابل ریاست برق
مارکیت حاجی طاؤس
۰۷۹۹۸۷۸۴۲۳ - ۰۷۷۸۴۵۵۷۷۸
Email:
safirlab_kbl@yahoo.com

چینه
فابریکه تولیدی لوازم تشناب

اولین فابریکه تولیدی لوازم
تشناب با پنج سال گرنتی

CHEENA
آدرس: پکتیاکوت، نساجی سابقه کابل
Cheena Sanitary Fitting industry
0789090677

اعلانات شما را می پذیریم

هفته نامه اصلاح ملی
در ۲۸ ولایات کشور به تیراژبلند توزیع می گردد
اصلاح انلاین
پر بیننده ترین صفحه انترنتی افغانی
www.eslahonline.net

رادیو صدای اصلاح 104.3 FM
با ۱۷ ساعت نشرات در شبانه روز
شماره تماس: 0786945943